

ЛОВНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

През турското робство ловното законодателство по нашите земи е съответствало на турските феодални отношения - със специални права са се ползвали феодалите, които са били собственици на земите и горите, а също и на дивеча, който ги обитавал. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Източна Румелия:

Още при своето създаване Източна Румелия разполага с наредби, закони и правилници, които макар и да не са дело на нейни представители, излъчени от средите на населението на областта, все пак в по-голямата си част са добре пригодени за нейния социално-икономически живот./Боянов, Станислав. Законодателната инициатива в Източна Румелия. София, 2011. // https://electronic-library.org/articles/Article_0145.html (08.04.2023)/

Органическият устав на Източна Румелия е основният закон, който регламентира политическия и обществен живот в областта и нейната автономия в рамките на Османската империя. Органическият устав е изработен от международна комисия, в която влизат представители на Великите сили и Османската империя. Приет е на 14 април 1879 г. През септември 1885 година, в резултат от Съединението на Източна Румелия и Княжество България, Органическият устав е фактически обезсилен. През следващите месеци в Южна България (на територията, спадаща де юре към Източна Румелия) са въведени администрацията и законите на Княжеството.

В Органическият устав на Източна Румелия са разработени отделни притурки, които по дирекции дават основни административни норми по сферите на икономиката. Под № 10 е Притурка на Глава VIII, която касае Дирекцията на „Земледелие, търговия и общи градежи“, като в нея има основни законодателни норми за горите, лова и риболовството, посочени на следните страници:

„б. — Горы и бранища (кории).

А) За горы-тѣ и бранища-та, които принадлежъять на Область-та	205
Б) За общинскы-тѣ горы и за горы на общественны заведения	207
В) За горы-тѣ и частны людие.....	207
Г) Порядкъ на пазение на горы-тѣ и на бранища-та.....	207
7. — Руды и рудници.....	207
8. — Рыболовство.....	208
9. — Ловъ.....	209“

За лова:

Регламентира се, че никой не може да ходи на лов, без да е разрешен периода на лов и без позволение. Периодите на лов се разрешават от Окръжните управители, като се обнародват най-малко десет дена по-напред и се посочва кога се открива лова и се указва срока на ловуване. Позволителните за лова са в срок от една година. Окръжните управители издават постановления с които се определя:

1. Времето за ловуване на прелетни птици (без пъдпъдък), по какви начини и как трябва да става този лов;
2. Времето през което е позволен лова на водоплаващ дивеч по блата, езера и реки;
3. Лова на „злотворни или вредителни животни“ се извършва по всяко време.

Окръжните управители могат още да издават постановления в случаите, когато трябва да се предотврати „изстреблението на птиците“, да се разреши употребата на кучета за лов „със цел да се истребят злотворни или вредителни животни“ и за да се забрани лова по време на снеговете.

Предвижда се под формата на публично-административна наредба да се издаде правилник за позволителните за лова и за наказанията, които се налагат за нарушение на закона.

Княжество България:

"Природата не е храм, а работилница. И в нея човекът е работник", гласи логото на Съюза на ловците и риболовците в България, който съществува от 1898 г. и е от най-старите подобни организации в Европа. През изминалите години много събития разтърсват България. Някои от тези събития са благосклонни към търсачите на силни сещания, други - не особено. Но родните ловци и риболовци останаха верни на традициите и идеалите на своите предходници - хуманизъм, отговорност и патриотизъм. Затова смело преодоляха изпитанията на историята. //<https://www.standartnews.com/lifestyle-lyubopitno/115_godini_podvizi_v_lovnoribarskiya_sayuz_-191542.html> (30.04.2023)/

След петвековното робство, получили своята свобода и независимост, българите се устремяват към активен политически и културен живот, и хукват да догонват Европа във всички области на живота, включително и в лова. Привилегия на управляващия турски елит до Освобождението "авджилъка", в нова България става достъпен за всички слоеве от населението. Но не се спазват никакви норми, не се съблюдават сезони. Ловът предполага спазването на определени правила. Затова още през 1880 година излиза първият закон за лова у нас. Негов създател е видният гражданин на Елена Петко Горбанов - възрожденец и участник в Освободителната война, заемал висок административен пост в първите години след Освобождението. Този юридически акт съдържа единствен член, който въвежда ловните билети и съответните такси. // < <https://www.slrб.bg/za-nas/istoria-na-slrб/>> (30.04.2023)/

Първият закон за лова (Законъ за билетитъ за лова. Д. В. Бр. 95. 23. XII. 1880.) у нас е приет само две години след Освобождението на България. Утвърден е с Указ № 750 от 17 декември 1880 година. Законът има само два члена. Те постановяват ловуването да става само след заплащане на държавна такса и с ловен билет и

задължават околийските управители да турят ред в лова. Така, макар и не пряко, още с този закон дивечът у нас се определя като държавна собственост.

Първият Закон за лова в освободена България е приет през 1880 година. Той се е състоял само от два члена, в които са изброени условията за ловуване. Правото на лов придобиват само онези, които са заплатили такса и притежават ловен билет. Същественото в Закона е това, че в него е установено правото на собственост на дивеча от държавата. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Държавен вестник, Брой № 95, 23.12.1880 г.

У К А З Ъ

№ 750

Ний Александър I.

Съ Божия милостъ и народната воля

Князь на България.

Прогласявами

I. Народното Събрание прие НИЙ утвърдихми и утвърдявами слѣдующий

ЗАКОНЪ

за

Разни клонове по Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла.

.....

V. За билетитѣ за ловъ,

1) Билетитѣ за ловъ се приготвяватъ отъ Министерството на Финанситѣ и се издаватъ отъ Околийскитѣ Началници по десетъ лева единъ за една година.

2) Околийскитѣ Началници ги издаватъ, на основание на едно свидѣтелство отъ Общинското Управление, по педесетъ стотинки въ полза на общественна касса.

Тия свидѣтелства се приготвяватъ отъ Министерството на Финанситѣ върху гербова книга отъ 20 стотинки.

.....

Издаденъ въ Нашата Столица, София на 17 декемврий 1880 година.

На първообразното съ собствената ржка на Негово

Височество написано :

Александръ.

Приподписано :

Министръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла Д. Цанковъ

Ефектът от тази мярка се оказал напълно формален и не могъл да окаже онова въздействие, което се очаквало. Броят на ловците всяка година се увеличавал, те продължавали да ловуват навсякъде и по всяко време, необезпокоявани от никого, а запасите от дивеч продължавали да намаляват катастрофално. /Стенин.2007. с.8/

С оглед спиране на тази пагубна за ловното дело тенденция за намаляване на запасите, както от едър, така и от дребен дивеч през 1897 г. бил приет вторият Закон за лова. /Стенин.2007. с.8/

Вторият Закон за лова (Законъ за лова. Д. В. Бр. 92. 1. V. 1897.) е утвърден с Указ № 24 от 15 март 1897 година и е публикуван в Държавен вестник, Брой № 92, 01.05.1897 г. . С него (чл.1) дивечът в страната се определя за държавна собственост, с изключение на оградените земи.

„чл.1. Дивечът, където и да се намира той в пределите на Княжеството, е собственост на държавата, освен в места, принадлежащи на частни стопани, заградени здраво с тараба (стобор), зид (каменна ограда) или с гъст и висок плет. Ползването на дивеча се урежда от настоящия закон.“

Законът залага недвусмислено позицията на държавата по отношение на дивеча като национално богатство и определя системата на стопанисването му в бъдеще, а именно - под контрола на държавата. Важна разпоредба на този закон е, че ръководството и надзорът по лова се възлагат на Министерството на търговията и земеделието и на Отделението на горите, като негово поделение.

По същество законът от 1897 година е първия природозащитен закон у нас.

С него се въвежда забрана за ловуване на някои женски птици-фазанки и глухарки, на женски сърни и кошути, на прилепи и таралежи. Въвеждат се ловни сезони и територии, в които не се ловува, като с това се залага идеята за ловните развъдници. Забранява се унищожаването на гнездата и събирането на яйца на ловни и не ловни птици. Въвеждат се премии и се разрешава целогодишно отстрела на хищници. Отчита се негативното влияние на браконьерството и се въвеждат глоби и санкции за нарушителите на закона.

„чл.19. Всеки, който пожелае да ходи на лов, длъжен е да си извади билет и по време на лова да го носи със себе си.“

Съгласно чл.24 билети за лов не се издават на: лица, под 18 годишна възраст, психичноболни и пияници, лица, които са били осъдени на повече от три годишен тъмничен затвор. Временно (най-много до една година) не се издават билети за лов на лица, които са осъдени три пъти за нарушения по закона за лова.

В закона се предвиждат мероприятия за опазване и развъждане на дивеча. Предвиждат се и съответните санкции на нарушителите на Закона за лова.

Подробно са разработени наказателните разпоредби за определяне на глобите за нарушения по закона за лова. Интересна е разпоредбата: „чл.40. Всички държавни и общински служители, натоварени с надзора над лова, ако не преследват нарушителите, или въобще не изпълняват предписанията на настоящия закон, наказват се с

постановление на Министъра на Търговията и Земледелието, с глоба от 20-200 лева безапелационно.“.

Този закон урежда и защитава организираното ловно движение и статута на ловната организация, като за организираните ловци определя по ниска такса на ловните им билети. Това стимулира ловците и още следващата година всички създадени до момента ловни дружества се обединяват и създават Националната ловна организация, която като национална структура на ловците е една от първите в Европа.

„чл.21. Билетите са лични с обозначение отличителните черти, поданство, занятието и местожителството на притежателите им. Те биват годишни и шестмесечни. Стойността на годишния билет е двадесет и пет лева, а на шестмесечния, петнадесет лева, които се взимат за в полза на държавното съкровище.

На членовете на признатите от правителството ловджийски дружества се дават само годишни билети срещу десет лева.“.

И вторият закон не успява да постигне основната цел - да бъде регламентиран отстрелът на дивеча и да се спре обездивечаването на страната. Взетите от властта мерки се оказали напълно неефективни. Издадените наредби за забрана на ловуването на някои от застрашените от изчезване видове дивеч често били променяни. В това отношение са известни и куриози, като отменяне на Наредбата за ограничаване на ловуването на едър дивеч, под предлог, че той и без това ще стане жертва на хищниците, или пък искането на ловците да се отмени нареждането за тровене на хищниците, за да не се тровят ловните кучета. /Стенин.2007. с.8/

Подзаконовата нормативна уредба за периода е следната:

Измѣнение на чл. 13 отъ закона за лова отъ 1897 г. (Д. В. Бр. 23. 30. I. 1903).

На 15.III.1897 година е обнародван **вторият**, а на 31.01.1904 година - **третият** Закон за лова. И в двата закона наново се потвърждава държавната собственост на дивеча в цялата страна. Това се постига след дълга борба между ловците - собственици на големи по площ имоти, които имали претенции да бъдат собственици и на дивеча в тях, а не държавата. Борбата завършва с компромис - постига се споразумение да се издават два вида ловни билети - за ловците спортисти и за ловци, които могат да правят промишлен лов, като последните са заплащали много по-високи такси. /Цанов. История. 2011. с. 98 /

Третият Закон за лова (Законъ за лова. Д. В. Бр. 34. 13. II. 1904.) е утвърден с Указ № 17 от 31 януари 1904 година и е публикуван в Държавен вестник, Брой № 34, 13.02.1904 г. С него се утвърждават и доразвиват залегалите досега принципи от предишния закон. Това е първият закон у нас, по който се издава и Правилник за неговото приложение (Д.в. бр.172 01.08.1912 г.) Новите моменти, които се залагат са:

- създава се фонд за развъждане на полезен дивеч ;
- въвежда се изискването за водене на ловна статистика;
- създава се държавна щатна охрана по лова;

- въвежда се категорията ловци-професионалисти, които плащат по-голяма такса за ловния си билет;

- С третия Закон за лова се разрешава учредяването на национална Ловно-стрелческа организация „Сокол“ със седалище в София и подразделения в страната и по този начин се признава се законовия статут на ловната организация, като е записано: “позволява учредяването на Централно ловно дружество “Сокол” със седалище в София и клонове в страната”(чл.18).

На дружеството се формулира и целта за създаването му, а именно: “ за размножаване на полезния и изстребление на вредния дивеч, за разпространяване между населението на познание по лова и за съдействие на властите по изпълнение на Закона за лова”.

Чл. 1. Дивячът, гдѣто и да се намира той въ прѣдѣлитѣ на Княжеството, е собственостъ на държавата, освѣнъ въ мѣста заградени съ тараби, зидове, или плетъ, прѣзъ които дивячътъ не може да прѣминава, както и въ собственитѣ имѣния на Държавния Глава.

В закона се установяват срокове за ловуване, как да се осъществява ползването, развъждането, стопанисването и опазването на дивеча. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Чл. 2. Никой нѣма право да ходи на ловъ за полезенъ дивячъ въ забраненото отъ закона врѣме и безъ билетъ.

Чл.4. ... Освѣнъ това, забранено е да се развалатѣ гнѣздата или да се изваждатъ изъ тѣхъ яйцата и малкитѣ още и на: яребицитѣ, пѣдпѣджитѣ, дивитѣ гжски, дивитѣ патки, глухаритѣ, тетревитѣ, дивитѣ гължби, гургулицитѣ, лѣщаркитѣ, всичкитѣ видове бекаси, фазанитѣ и всичкитѣ полезни птици.

Забранява се така сжщо убиването на брадатия орелъ (*Gyps barbatus*), който, макаръ и рѣдителенъ, е рѣдкость въ Европа.

Лицата, които случайно намѣрятъ или спасятъ отъ каквато и да е опасность малки сърнета, еленчета или зайчета, длѣжни сж да ги пуснатъ на свобода.

Чл. 11. Всѣки, който пожелае да ходи на ловъ, длѣженъ е да си извади билетъ и въ врѣме на лова да го носи съ себе си.

Чл. 13. Билетитѣ сж лични съ обозначение подданството, занятieto и мѣстожителството па притѣжателитѣ имъ, Стойността на билета е 25 лева, а за професионални ловци 40 лева годишно.

Чл. 15. Билети за ловъ не се издаватъ на слѣдующитѣ лица: а) на лица по-млади отъ 21-годишна възраст; б) на умоповрѣдени или пияници; в) на лица, които сж подъ полицейски надзоръ; г) на лица, които сж прѣтърпѣли наказание повече отъ петъ-годишенъ тъмниченъ затворъ, освѣнъ политическитѣ прѣстѣпници, и тѣзи по закона за печата, и врѣменно (най-много до една година) на лица, които сж осждани три пжти за нарушение настоящия законъ.

Чл. 16. На лица, които сж натоварени съ пазене държавнитѣ, общинскитѣ или частнитѣ имущества, каквито сж ловджийскитѣ надзиратели, горскитѣ стражари,

полските пждари, а така сжщо и на митническитѣ, акцизнитѣ, полицейскитѣ и филоксернитѣ стражари, се забранява да биятъ полезенѣ дивячѣ ; на такива лица тоже не се издаватѣ билети за ловѣ.

Чл. 18. Съ цѣль за размножаване на полезния дивячѣ и изтрѣбление на врѣдителния, разпространение между населението познания относително лова, за съдѣйствиe на властитѣ по изпълнение законѣтъ за лова и пр., позволява се учрѣждаването на едно централно ловджийско дружество подѣ названиее „Соколѣ“, съ седалище София и съ клонове въ страната. Членѣ на дружеството може да бжде всѣки български гражданинѣ, който има право на билетѣ за ловѣ.

Дружеството се управлява отѣ специаленѣ комитетѣ, съобразно съ единѣ уставѣ, утвърденѣ съ княжески указѣ.

На членоветѣ на ловджийското дружество, ловджийскитѣ билети се продаватѣ срщу 10 лева.

Създават се и първите органи по охрана на дивеча - ловните надзиратели. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Чл. 19. Общиятѣ надзорѣ по лова се възлага на Министерството на Търговията и Земледѣлието. Послѣдното за изпълнение разпорежданията на настоящия законѣ нарежда специална полиция, като назначава отѣ единѣ—два ловджийски надзиратели за всѣка околия.

Чл. 27. Който разваля гнѣздата на полезнитѣ птици, изважда яйцата и малкитѣ имѣ (чл. 4), който ходи на ловѣ за полезенѣ дивячѣ и си служи съ забраненитѣ отѣ закона срѣдства (чл. 6), наказва се съ глоба отѣ 20—30 лева, независимо отѣ глобата, която трѣбва да заплати по чл. 25 за убития или уловения дивячѣ.

Чл. 29. Всѣко частно лице, което открие или по какѣвто и да е начинѣ спомогне да се открие едно нарушение на закона, сждията му присажда, ако поиска, за награда 1/3, а на членоветѣ отѣ ловджийското дружество — 2/3 отѣ глобата, на която подлежи нарушителѣтъ. Длъжностѣ е на надлежната властѣ, слѣдѣ като събере глобата, да прѣдаде на откривателя припадающата му се частѣ.

Чл. 37. Всичкитѣ държавни и общински служащи, натоварени съ надзора на лова, ако не прѣслѣдватѣ нарушителитѣ или не даватѣ съдѣйствиe или въобще не изпълняватѣ прѣдписанията на настоящия законѣ, наказватѣ се съ постановление на надлежния министърѣ безапелационно съ глоба до 100 лева.“

В Държавен вестник, Брой № 108, 17.05.1912 г. е публикуван Законѣ за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отѣ Закона за лова.

Правилникѣтъ за приложение на закона се приема с много голямо закѣснение - чак през 1912 година. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

В Държавен вестник, Брой № 172, 01.08.1912 г. е публикуван Правилникѣ за прилагане Закона за лова, утвърден с Указ № 36 от 20 юли 1912 г. на Фердинанд, Цар на българите.

С него се урежда въпросѣтъ за създаване на ловна статистика, както и създаването на специален „Фонд за развѣждане на полезен дивеч“, образуващ се от вноски от

организираните български ловци. По този начин ловците сами са се обложили с отделни средства, използвани за дивечоразвъждане. /Стенин.2007. с.8/

Събитията, които държавата ни преживява по време на действието на Третия Закон за лова за съжаление не позволяват да се развият заложените в него прогресивни идеи. Държавата ни участва в две войни – Балканската и Първата световна война, изпада в тежка икономическа криза, избухва Септемврийското въстание. Всичко това не може да не се отрази неблагоприятно на ловностопанската дейност. Дивечовите запаси намаляват драстично. Едрият дивеч е почти напълно унищожен. Причините са липсата на грижи за дивеча и развихрилото се браконьерство. Затова се бърза със следващият Закон за лова, който да отчете тези негативи и възстанови прогресивните идеи на законите от 1897 и 1904 години.

Третият закон не изиграл съществена роля в борбата с браконьерството, ограничаването на хищниците, както и в изпълнението на санкциите за нарушителите. Третият Закон за лова запазва основните принципи на първите два закона и се правят опити за усъвършенстването на техните разпоредби. /Стенин.2007. с.8/

Тези прояви и други от подобен характер говорят за високото съзнание на тогавашните ръководители на ловната организация, за патриотичните им желаниа, свързани с опазването на дивечовото богатство на България. За съжаление, както вече казахме, тези и други прояви от подобен характер не били в състояние да спрат поголовното избиване на дивеча, да ограничат браконьерството, да се започне по-сериозна борба с хищниците, да се осигурят по-добри естествени условия за живот на така наречения полезен дивеч (дивечът обект на ловното стопанство). /Стенин.2007. с.8/

Подзаконовата нормативна уредба за периода е следната:

Правилникът за прилагане закона за лова. (Д. В. Бр. 172. 1. VIII. 1912).

Измънение и допълнение чл. чл. 3, 4, 6, 8, 9, 10, 13, 18, 25, 29, 30, 37 и 40 отъ закона за лова отъ 1904 г. (Д. В. Бр. 108. 17. V. 1912).

Законъ за измънение размъра на нъкои отъ такситъ и бериитъ събирани въ приходъ на държавното съкровище съгласно законитъ по разнитъ ведомства. Вж. чл. 15 отъ закона за лова и чл. 16. ал. 4. отъ зак. за ф. к. м. по водитъ и горитъ. (Д. В. Бр. 306. 17. I. 1919).

Измънение на чл. 13 и 18 (вж. § 22 отъ зак. за изм.бюдж. за 1921/25 г.) отъ зак. за лова отъ 1904 год. (Д. В. Бр. 81. 14. VII. 1921).

Четвъртият Закон за лова (Законъ за лова. Д. В. Бр. 252. 8. II. 1926.) е утвърден с Указ № 4 от 25 януари 1926 година. Това е първият пълен ловен закон у нас, утвърждаващ българските традиции и демократичен характер на ловния спорт и въвеждащ европейската практика в стопанисването на дивеча. По време на неговото действие, страната ни залага основите на едно съвременно ловно стопанство, развива идеи при стопанисването, управлението и ползването на дивеча, които са актуални и днес.

През 1926 година се приема *четвъртият* Закон за лова. В него са залегнали всички правни норми от приетите до тогава закони, но и са развити и нови постановки, като например специализираното ръководство на ловностопанската дейност в отделението на горите към Министерството на търговията и земеделието, а също и създаването на първия Ловен съвет. Създава се дивечоразвъдната станция „Шерба“ от която да се извършва разселването на едър дивеч. Разширяват се наказателните мерки срещу браконьерството и се подобрява организацията по охраната на дивеча. Въвежда се пломбирането на дивечовите кожи със специална пломба - държавен патент. При пломбирането ловецът плаща държавна такса, от която 50% се внася във фонд „Развъждане на полезния дивеч и изстребване на вредния“. На служителите по горите с лесовъдско звание Министерството на народното стопанство издава безплатни позволителни за лов. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Кои са основните изводи, които можем да направим въз основа на прегледа на Четвъртия Закон за лова:

1. Дивечът е обявен за държавна собственост и държавата поема изцяло всичко свързано с неговото развитие и опазване, като основните записи са “да се осигурят благоприятни условия за неговото размножаване”.

„Чл. 1. Подъ думата ловъ въ смисълъ на настоящия законъ се разбира ловенето съ всѣкакви средства на полезенъ и вреденъ дивечъ.

Забележка. Подъ думата „ловене“ се разбира улавяне, утравяне, убиване и унищожаване на дивеча.

Чл. 2. Подъ думата „дивечъ“ въ смисълъ на настоящия законъ се разбиратъ всички животни — бозайници и птици, които постоянно или временно обитаватъ страната и живѣятъ въ диво състояние на свобода изъ всичкитѣ имоти въ предѣлитѣ на Царството.

Чл. 3. Дивечътъ, дето и да се намира въ предѣлитѣ на Царството, е собственостъ на държавата, освенъ въ мѣста заградени съ всѣкакъвъ видъ огради, презъ които дивечътъ не може да преминава, както и въ именията на държавния глава.

Чл. 4. Дивечътъ се дѣли на две групи:

а) полезенъ дивечъ;

б) вреденъ дивечъ.

Полезниятъ дивечъ се дѣли: полезенъ дивечъ предметъ на ловъ и полезенъ дивечъ забраненъ за лова.“

2. Ловуването става само с ловен билет, който “е държавна привилегия” и се издава от околийския началник.

„Чл. 17. Правото за ловъ на дивечъ се добива въз основа на специално разрешение — „билетъ за ловъ“. Билетитѣ за лова се издаватъ отъ околийския началникъ.

Право за печатане и продажба на „билетъ за ловъ“ е държавна привилегия.

Чл. 18. Стойността на билета за ловъ е:

- а) за ловци — членове на ловнитѣ дружества 100 л. и
- б) за ловци — не членове на ловни дружества - 2000 л.

Чл. 19. Билетътъ за ловъ е валиденъ само за една година, отъ 1 юлий до 30 юний идната година — безразлично кога е издаденъ презъ течение на годината.“

3. Управлението на ловната дейност се възлага на горското ведомство. Това е изключително важно решение. Условиата, по онова време са позволявали да се търсят и други решения. Страната ни е била изключително аграрна, с разпокъсано и дребно плочтно земеделие и основен е дребният дивеч, който обитава аграрните площи. Можело е да се мисли и за друго министерство, но е взето правилно решение и с работата ни в горските местообитания в последствие се възстановяват и запасите на едрия дивеч.

„Чл. 31. Дивечътъ, който се включва въ единъ административенъ окръгъ е предметъ на едно окръжно ловно стопанство, което се урежда отъ районния горски инспекторъ съ съдействието на лесничейтѣ и ловнитѣ дружества въ окръга.

Чл. 40. За установяване ловното богатство на страната, както и стопанскитѣ интереси, нахърнени отъ унищожаване домашни животни отъ хищници, при отдѣлението за горитѣ и лова съ съдействието на ловнитѣ дружества се учредява специална статистическа служба.“

4. Стопанисването, контролт и всичко свързано с дивеча се организира и контролира в съответствие с административното устройство на страната. На национално ниво, в министерството на земеделието и държавните имоти се формира Ловен съвет. В Ловеният съвет по право влизали трима представители от държавния орган по горите и лова и двама представители на Ловно-стрелческа организация „Сокол“. Създават се окръжни ловни съвети. Те функционират да 1986 година. Въвежда се понятието „Окръжно ловно стопанство“. В следващите десетилетия тази структура е изключително ефективна и играе важна роля за развитието на ловностопанската дейност.

5. Признава се и се толерира Ловната организация. Тя получава законов статут и функции разписани в закона, като основната ѝ задача е да разпространява сред населението познания за лова и дивеча. Членовете на организацията ползват значителни привилегии – 20 пъти по-ниска такса за ловния билет, право да ползват и продават отстреляния дивеч. Държавата обаче, запазва правото си да контролира, включително и финансовата дейност на организацията и да закрива при лоша работа ловни дружества.

„Чл. 55. Организацията на българскитѣ ловци „Соколъ“ има назначение:

- а) да разпространява между населението, чрезъ културно просвѣтна дейность, познание по лова и дивеча;

б) да подпомага Министерството на земледелието и държавните имоти за правилното стопанисване на дивеча въ страната;

в) да съдействува на властатъ по приложението на настоящия законъ.

Чл. 50. Ловната организация се състои отъ управителенъ съветъ — съ седалище въ София и ловни дружества — изъ страната.

Чл. 57. Членъ на ловната организация може да бжде всъки български гражданинъ — български поданикъ — който има право на билетъ за ловъ (чл. 21).

Чл. 58. Ловната организация се управлява съобразно уставъ, утвърденъ съ указъ;“

6. Добила законов статут, организацията на ловците укрепва и играе важна роля в развитието на ловното дело в България. Със собствени средства и труд изгражда ловни домове, стрелбища, първото голямо производствено стопанство за изкуствено развъждане на дивеч – фазанарията “Тунджа” край Ямбол. Участва в първото международно изложение в Лайпциг (1930 г.), в първото Световно ловно изложение в Берлин (1937 г.). Организира първата Национална ловна изложба в София през 1930 г. През 1931 година е приета за член на Световната ловна организация (ЦИЦ) и получава значимо признание от нея. Президента на СИС граф Адикс посещава България и учредява купа по ловна стрелба, която се връчва ежегодно на най-добре представилия се млад ловец.

7. Законът не само задължава структурите на ловците да съдействат на държавните при изпълнението на закона, но и задължава лесовъдите и ловците да работят съвместно и в добро взаимодействие. По закон те участват равно поставено в колективните органи на управление.

8. От изключително значение за възстановяване на запасите на някои видове дивеч е създаването на ловни развъдници. В тях е забранен лова, но грижите за дивеча продължават.

„Чл. 35. За запазвано и размножавано па полезния дивечъ, предметъ на лова, се уреждатъ ловни развъдници при всъко окръжно ловно стопанство.

Забележка. Подъ думата „ловенъ развъдникъ“ въ смисълъ на настоящия законъ се разбира опредѣлена площъ, земя, благоприятна за живота на полезния дивечъ въ която ловътъ на последния се забранява (чл. 38) и се създаватъ всички условия за неговото запазване и размножаване.“

9. Законът създава Централна дивечоразвъдна база. Това е отличен и заразителен пример. След Шерба се създава дивечоразвъдна база Паламара, едродивечова база Буковец, построява се фазанарията Тунджа - Ямбол и т.н. Дивечоразвъдните станции имат важна роля за възстановяване на едрия дивеч у нас.

„Чл. 34. За снабдяване окръжнитъ ловни стопанства съ необходимитъ разплодници за полезенъ дивечъ, а сжщо и за изучаване живота на дивеча, Министерството на земледелието и държавнитъ имоти съ съдействието на управителния съветъ на ловната организация устройва централна развъдна станция за полезен дивечъ.“

10. Създава се държавна ловна охрана и се задължават ловните дружества да назначат по един или няколко ловни пазачи.

„Чл. 29. За непосредствената охрана на полезния дивечъ и за преследването на нарушителитѣ по настоящия законъ, Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти издържа нуждното число ловни пазачи, за които ежегодно се предвиждатъ въ бюджета на държавата нужните средства.“

11. Създава се сметка “Развъдъ (развъждане) на полезен дивеч и унищожение на вреден”. Особеното е, че както вече отбелязахме тя се формира с 100% от таксите за ловните билети, с 20% от продадения дивеч и със всички приходи от глобите и конфискацията на иззетото оръжие.

„Чл. 52. За развъждане па полезния дивечъ и изтрѣблението на вредния при фонда за културнитѣ мероприятия при Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти се открива специална смѣтка „развъдъ на полезенъ дивечъ и изтрѣбления на вредния“.“

12. Законът вменява отговорност на всички държавни длъжностни лица “да преследват нарушителите на този закон”. За тях се въвеждат глоби не само за неизпълнение на задълженията им, но и за не оказване на съдействие на длъжностните лица по лова. Нямаат право на лов и да притежават ловни билети държавни лица натоварени с контрола по лова – горски, полицаи, митничари, акцизни и др. На длъжностните лица по лова се разрешава да ловуват и без ловни билети на вреден дивеч. Тези принципи са особено важни. Те не допускат конфликт на интереси и възможността контролният орган да ползва това което контролира, както и да има общ интерес с този, когото контролира (ловувайки съвместно).

„Чл. 96. Нарушителътъ, който при залавянето му се съпротивлява, побегне или откаже да предаде оръжието си или дивеча, наказва се съгласно чл. 145 отъ наказателния законъ, независимо отъ наказанието за другитѣ извършени нарушения на настоящия законъ.

Чл. 98. За всички нарушения на настоящия законъ, освенъ тия по чл. 82, извършени отъ членове на ловната организация, глобитѣ се налагатъ въ двоенъ размѣръ.

Чл. 99. Сждилищата сж длъжни да даватъ спешностъ на дѣлата по нарушението на закона за лова.

Чл. 100. Всѣко частно или длъжностно лице, което открие каквото и да е нарушение на настоящия законъ, получава - 50% отъ глобата, която следва да заплати нарушителътъ. Въ постановленията, присждитѣ и изпълнителнитѣ листове винаги се указва лицето, на което се следва възнаграждение, както и размерътъ на сумата, която има право да получи.“

13. Законът утвърждава принципа - дивечътъ принадлежи на ловеца, който го е отстрелял. Това е важен европейски принцип, защото осигурява отговорността на ловеца към стопанисването и наличността на дивеча. Възприемането на това начало по онова време, при държавна собственост на дивеча е почти парадоксално, но доказва далновидността на принципите заложиени в този закон.

„Чл. 44. Забранява се на частни лица, нечленове на ловната организация, да търгуват съ полезенъ дивечъ — предметъ на лова.

Ловнитѣ дружества уреждатъ пазари за убить полезенъ дивечъ. Убитиятъ дивечъ се продава на ловнитѣ пазари само презъ времето, когато той е разрешенъ за ловъ.

Отъ продажната стойностъ на дивеча се отдѣлятъ:

70% за ловеца, който е убиль дивеча.

20% за въ приходъ на смѣтката „развѣдъ на полезенъ дивечъ и изтрѣбления на вредния“, и

10% въ приходъ на държавното съкровище.“

14. Със закона от 1926 година България излиза на международната сцена и става разпознаваема в ловностопанско отношение. На Генералната Асамблея на СИС в Берлин през 1937 година доклада на главния секретар на Ловно-стрелческа организация “Сокол” Иван Сокачев за демократичните основи на българското ловно дело е приет с особен интерес.

С приетият през 1926 г. четвъртия Закон за лова се прави опит да се създаде национално ловно стопанство. По-характерните моменти в него са: установяват се срокове за ловуване на различните видове дивеч; забранява се отстрелът на благороден елен, дива коза и фазан; предвиждат се строги наказания спрямо нарушителите на Закона за лова; за нарушителите освен глоба се предвижда и затвор; с цел подпомагане на развъждането на дивеч се предвижда създаването на ловни станции (обособяване на ловни стопанства) и постоянни и временни развѣдници (ловни развѣдници). /Стенин.2007. с.6/

В действителност обаче положението с изстребването на дивеча си останало същото. Не били променени условията за развъждане и опазване на дивеча. Разпоредбите на закона за забрана на отстрела на благородния елен и дивата коза останали само като пожелания. Не се спазвала и Наредбата за ограничаване на ловуването. Браконьерството взело още по-големи размери. Твърди се, че след края на Първата световна война в демобилизираните войници останало голямо количество бойно оръжие, с което се браконьерствало през всички сезони на годината и по всяко време на денонощието. При това положение ловното стопанство все повече и повече западало, опасността от изчезването на основните видове дивеч ставала реалност. /Стенин.2007. с.6/

Видими промени в ловното стопанство са почувствани още през 1947 г., когато е въведена **триполната ловна система**. На практика това означава, че ловните райони са били разделени на три участъка и в тях се ловувало през две години. /Стенин.2007. с.6/

Подзаконовата нормативна уредба за периода е следната:

Измѣнение таблицата къмъ закона за лова отъ 1926 г. (Д. В. Бр. 109. 16. VIII. 1927).

Наредба законъ за измѣнение и допълнение на чл. чл. 8, 18 и 21 отъ закона за лова. (Д. В. Бр. 107. 11. VIII. 1934).

Поправка на тригодишния планъ за стопанисване на лова. (Д. В. Бр. 137. 19. IX. 1933).

Правилникъ за уреждане пазаря върху търговията съ дивечови кожи и дивечъ, предметъ на лова. (Д. В. Бр. 235. 16. X. 1936).

В ДВ бр. 230 от 01.10.1948 г. се обнародва **петият** Закон за лова, а в бр. 272 от 19.11.1948 г. Правилник за приложението му. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Този закон и правилника за приложението му поставят на съвременно ниво проблемите за организацията, стопанисването, ползването и опазването на дивеча в страната ни. За дивеч по смисъла на закона се смятат всички животни - бозайници и птици, които се намират постоянно или временно в пределите на НРБ в диво състояние на свобода. Те са собственост на държавата и носят общо название „дивеч“. Същият се дели на полезен и вреден, едър и дребен, местен и прелетен. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

По предназначение и начин на стопанисване площите се разделят на ловни станции, ловни развъдници и ловни стопанства. Разширени са наказателните разпореждания за извършени закононарушения. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

Петият Закон за лова се приема през 1948 година (обнародван Д.В. бр. 230 от 1 октомври 1948 г.) и Правилник за приложението му (Д.В. бр.272 от 19 11. 1948 г.). И този закон определя дивеча като държавна собственост и запазва основните принципи на досега действащия четвърти Закон за лова. Не се променя системата на управлението. Запазват се като ръководни структури Националния Ловен съвет и Окръжните ловни съвети, а стопанисването на дивеча и надзорът по лова остават към Министерство на земеделието и горите и на регионалните структури на горите, както е и дотогава. Законът въвежда и редица нови принципни положения, което е напълно естествено при променената политическа, икономическа и социална система след промените настъпили в Европа след Втората световна война. По-важните от тях са:

1. Въвеждат се принципни изисквания за планово стопанисване на дивечовите запаси, за плановото им обвързване с прираста и ползването и с тяхната динамиката във времето.

Законът за лова от 1948 год. положи ловното ни стопанство на здрави планови основи. Даде се възможност за увеличаване на дивечовото богатство, като се сложи ред при ползуването. Чрез регулиране на лова в ловните стопанства, въвеждането на ловна статистика и отчетност при ловуването се създадоха условия за увеличаване на дивечовия запас. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 163 /

Планирането и отчитането на ловностопанската дейност от горските стопанства е обхваната в следните 3 форми: 1) годишен план на ловното стопанство (ловностопански план); 2) годишен план и отчет за ловуване в ловните стопанства; 3) тримесечен отчет на годишния ловностопански план. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 163 /

Годишният план на ловното стопанство се изготвя от директора на горското стопанство и председателя на ловно-рибарското дружество и се утвърждава от началника на окръжното управление на горското стопанство. Такъв план се изготвя за

всяко ловно стопанство. Планът съдържа два раздела: общо описание на ловното стопанство и извършване на ловностопанските мероприятия. Планът се изготвя в три екземпляра, от които след утвърждаването му по един екземпляр се връща в горското стопанство и съответното ловно-рибарско дружество за изпълнение. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 163 /

Годишният план и отчет за ловуване в ловните стопанства в района на държавните горски стопанства се съставят от директора на горското стопанство и се утвърждават от началника на окръжното управление. Този план съдържа данни за вида и количеството на дивеча в ловното стопанство, за вида и количеството на дивеча, предвиден за убиване, и отчет за убития дивеч през текущата година. За всяко ловно стопанство в района на едно дружество се изготвя отделен план. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 163 -164 /

Тримесечен отчет на годишния ловностопански план се съставя от директора на горското стопанство съвместно с ловното дружество в 5 екземпляра. По един екземпляр остава в архивата на горското стопанство и дружеството, а трите екземпляра се изпращат в окръжното управление на горското стопанство (съответно на 15 април, 15 юли, 15 октомври и 15 януари). Обобщените отчети се изпращат в Управлението на горското стопанство и в Народния ловно-рибарски съюз най-късно до 25 април, 25 юли, 25 октомври и 25 януари. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

2. За пръв път в законите ни се включва и ловностопанската наука и научните структури като гарант за успешното решаване на всички въпроси, свързани с ефективното стопанисване на дивеча. В Ловния съвет на страната се включват и представители на научно-изследователските институти, работещи в областта на ловното стопанство.

3. Нов момент в Закона е, че правото на ловуване имат само български граждани, членове на ловно-рибарските дружества (чл.4). Продължава традицията от предишните два закона да се подкрепя и развива организирания характер на ловностопанската дейност и ловния спорт у нас, което е и предпоставка за бъдещите успехи на ловното ни стопанство.

Съгласно чл. 4 от този закон право за ловуване имат само български граждани - членове на ловно-рибарските дружества. Новият Закон за лова не допуска, както в миналото, съществуването на български ловци, които не членуват в Народния ловно-рибарски съюз. Право на ловен билет, без да са членове на съюза, имат инженери и техник-лесовъди на работа в горските структури. /Стенин.2007. с.10/

Правото на ловуване се придобива с билет за лов, който се издава само на членовете на Народния ловно-рибарски съюз и служебните лица от горските стопанства. Поощрява се изстребването на вредния дивеч, като всеки ловец, за да поднови ловния си билет, е длъжен да убие известен брой вредни животни. През сезона, когато е забранен отстрелът на дивеч, ловните пушки на ловците се запечатват от органите на горското стопанство. /Цанов. История. 2011. с. 99 /

Разрешение за ловуване. Право за ловуване имат всички български граждани, навършили 18 години, които са членове на ловно-рибарските дружества. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Билет за лов. Билетът за лов дава право за ловуване Той се получава срещу заплащане на определена такса и дава право за притежаване на ловна пушка. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Притежателят на ловен билет има право да носи оръжие, да ловува с него, а също така е задължен да води борба срещу вредния дивеч. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Билетът за лов е личен и не може да се отстъпва. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Безплатни ловни билети се издават на служителите на оперативна работа по горите и лова, както и на ученици и студенти по лесовъдство и стажант-лесовъди със срок 15 дни. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Билети за лов на чуждите поданици се издават от Управлението на горското стопанство в съгласие с Министерството на вътрешните работи. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Нямат право на билети за лов: а) лишените от граждански и политически права, б) длъжностните лица от горската, ловната и риболовната милиция (надзиратели), милиционерите, полските пазачи, кантонерите, пастирите и пазачите на хижите и в) умопобърканите, епилептиците и алкохолиците. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165/

4. За пръв път в нормативната ни уредба се обръща внимание и на проблема за болестите по дивеча като “се задължават служителите по горите и ловците да съдействат за откриване на болестите по дивеча и тяхното прекратяване”.

5. С оглед на по-нататъшното развитие на ловната статистика се задължават ловците да отчитат отстреляния дивеч от всеки ловен излет и да предоставят данните в определени срокове.

Бележник за ловните и риболовните излети

№ по ред на излета	Ден и месец на излета (пише се словом с мастило или химически молив)	Землище или воден басейн	Убит полезен и вреден дивеч и уловена риба през време на излета по вид и количество (словом)	Заверки от ловно-рибарския надзор
3	Трети ноември	Батулия, Софийско	Един заек	(п) не се чете Свогенски надзирател по лова

б. Нов момент е и забраната на пашата в дивечоразвъдните станции и ограничаването ѝ в ловните стопанства и ловните развъдници.

След обнародването на Закона за лова от 1948 година държавата като собственик на дивеча и Народният ловно-рибарски съюз, преименуван по-късно в Български ловно-рибарски съюз с възложените му законови правомощия развиват активна дейност за привеждането му в действие.

В Закона за лова от 1948 г. са легнали следните основни положения: възприема се демократичната система на ловуване; поставя се ловното стопанство на планови начала; предвиждат се ефикасни мерки за борба срещу вредния дивеч; увеличават се наказателните мерки против нарушителите; търговията с дивеч и дивечови кожи става монопол на държавата. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

През 1948 г. с приемането на петия Закон за лова и правилника за прилагането му се поставя нов етап в развитието на ловното стопанство. И според този закон дивечът остава държавна собственост, което определя насоките за развитие на ловното дело. Законът определя ловното стопанство като отделен клон от народното стопанство, с което задълженията на държавата и ловната организация, подпомагани от обществеността, ще бъдат факторите за спасяване на ловната фауна. /Стенин.2007. с.6/

С петия Закон за лова и въвеждането на триполната ловностопанска система, направен една година преди приемането на Закона за лова - през 1947 г., се поставя началото на нов етап в развитието на нашето ловно стопанство и преди всичко на плановото стопанисване на дивеча. Този етап, който продължи до 1992 г., цели 44 години, ще се запомни с постоянния подем на ловните успехи на страната както в обогатяване на ловната фауна, така и в непрекъснатия растеж на дивечовите запаси, увеличаването на числеността на дивеча - едър и дребен, подобряването на трофейните и екстериорните качества, аклиматизиране на нови видове дивеч. През този период българското ловно стопанство е на едно от първите места не само в Европа, но и в света. /Стенин.2007. с.10/

В Закона за лова от 1948 г. са запазени основните положения от предишните закони, а именно, че дивечът е собственост на държавата (чл.1, ал.1) и че ръководството по уредбата на ловното стопанство, стопанисването на дивеча и надзора над лова принадлежи на Управлението на горското стопанство при Министерския съвет. Към Управлението се учредява Ловен съвет, който е съвещателен орган и прави предложения и препоръки. /Стенин.2007. с.10/

Управление и надзор на ловното стопанство и стопанисване на дивеча. Ръководството на ловното стопанство принадлежи на Управлението на горското стопанство при Министерския съвет, към което се учредява ловен съвет. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Особено важна нормативна разпоредба в Закона за лова е чл. 3, с който правата на ръководителя на горското ведомство са разширени: „Той може да забранява, ограничава ловуването на някои видове дивеч, както и да определя сроковете, средствата и начините за ловуване“. /Стенин.2007. с.10/

Министърът на земеделието и горите е управомощен да разрешава, забранява или ограничава лова на дивеча, да определя сроковете, средствата, начините на ловуване и условията на развъждането му за промишлен лов. /Цанов. История. 2011. с. 99 /

Отделът за лов изработва планове за правилното стопанисване, развъждане по естествен и изкуствен начин, разселване и опазване на полезния дивеч и изтребване на вредния. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

В ловно отношение страната е разделена на 12 района. При окръжните управления на горското стопанство службата по лова се завежда от референт-ръководител. Надзорът върху лова, ловуването и опазването на дивеча се възлага на ловните служители, горската и народната милиция, полската, акцизната и митническата милиция, служителите при общинските народни съвети на депутатите на трудещите се, служителите по горите и членовете на Ловно-рибарския съюз. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 - 166 /

Петият закон за лова и правилникът за неговото прилагане създават много нови законоположения, които целят да осигурят преди всичко опазването и развъждането на дивеча и неговото планово стопанисване. /Стенин.2007. с.10/

Законът за лова от 1948 година има следните по-важни нормативни разпоредби:

Лов (Видове дивеч. Ловуване. Ловен сезон.) Ловът на дивеч е разрешен за всички ловци във всички земи, определени за лов, независимо от това, чия собственост са те. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Според закона това са всички животни—бозайници и птици,— които се намират постоянно или временно в пределите на страната в диво състояние и на свобода. Дивечът е собственост на държавата. /чл.1; Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Различава се полезен и вреден дивеч. Полезен дивеч е този, който принася полза на човека или на земеделското и горското стопанство, а вреден дивеч, който им причинява вреда. /чл.2; Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Различава се още полезен дивеч, разрешен за лов, и полезен дивеч, забранен за лов. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Дивечът бива едър и дребен. Към едрия дивеч спадат еленът, еленът-лопатар, дивата коза, сърната, дивата свиня, мечката, а от пернатите — глухарът. Всички останали видове дивеч са дребен дивеч. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Различава се още: местен дивеч, който постоянно обитава в пределите на страната, прелетен, който гнезди у нас през лятото и отлита през есента, и такъв, който временно остава у нас при есенните и пролетните прелитания, а през останалото време на годината напуска нашите места. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Разпределянето на дивеча в споменатите по-горе категории става с Правилника за приложение на закона за лова. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Ловуването на вредния дивеч се допуска с всички средства и през цялата година. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 164 /

Ловуването на полезния дивеч е в зависимост от биологията на дивеча, неговата численост и държавната ловностопанска политика. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Ловен сезон се нарича времето, през което е разрешено ловуването на известен вид дивеч. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

За полезния дивеч се допускат следните начини на ловуване: чрез засади, чрез дебнене, чрез търсене и подгонване с ловно куче или без куче. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Ловуването на полезния дивеч се разрешава само с огнестрелно оръжие и с ловни кучета, а не с други. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 165 /

Дивечоразвъдни места. Това са места, създадени според Закона за лова за подобряване на дивечовото богатство и правилно стопанисване на дивеча. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Дивечоразвъдните места биват: ловни станции, в които дивечът се отглежда предимно по изкуствен начин за расово подобрене, за разселване или за научни и опитни изследвания; ловни развъдници — места, удобни за естествено развъждане на дивеча, и ловни стопанства, места, където чрез регулиране на лова и на полезния дивеч се цели увеличаване на неговия запас. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Ограничения и забрани по ловуването. Забранява се в цялата страна ловуването на благородния елен, елена-лопатар и дивата коза. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Убиването на мечките-стръвници става само с разрешение на директора на горското стопанство, в района на което се намират. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

В ловните развъдници се забранява убиването на диви свине. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Ловът на сърни и глухари се допуска само в ловните стопанства с писмени разрешения на директора на съответното горско стопанство. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Ловуването на белки и златки също се допуска само с разрешение. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Ловът на глухари в Стара планина и Средна гора се забранява. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Един ловец при ловен излет за един ден може да убие само един заек и до 4 яребици или кеклици общо. При излет за два и повече дни ловецът може да убие два заека, обаче броят на пернатия дивеч не се увеличава. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Неколкодневните излети ловецът вписва в ловния си билет и ги заверява в народния съвет или горското стопанство. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Група ловци от 4 души могат да убият една сърна, а група от 5 до 8 души — 2 сърни. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Един ловец за един сезон може да убие най-много една дива свиня, една сърна, един глухар, 15 заека и 20 яребици или кеклици. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Поощряване изстребването на вредния дивеч. За убит вреден дивеч — вълци, соколи, ястреби, свраки и сиви врани, — както и за разваляне гнездата на споменатите птици се дава възнаграждение по утвърдена от Управлението на горското стопанство тарифа. За да се установи, че действително лицето е убило вреден дивеч, кожата на бозайниците, краката на птиците или яйцата от унищожените гнезда се представят в горското стопанство. За случая се съставя акт за изплащане на възнаграждението. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Възнаграждение за унищожен вреден дивеч могат да получат и длъжностни лица по горите и лова. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

Всеки ловец за една ловна година трябва да убие: 10 гарги или 10 сойки, или 5 свраки, или 5 врани, или 2 ястреба, или 2 вредни сокола. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Ловец, който убие един вълк или вълчица, или котило вълчата, или 2 невестулки, или 2 пори, или 2 диви котки, също се смята, че е изпълнил своето задължение по закона за лова за изстребване на необходимия брой вреден дивеч. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

За убита вълчица се заплаща възнаграждение 160 лв., за убит вълк — 120 лв., а за вълче — 40 лв. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Правото на търговия с дивечовите кожи е само на държавата. При подаряване или продаване на кожата, същата задължително се пломбира и се заплаща определена такса. /Цанов. История. 2011. с. 99 /

Търговия с убит дивеч и дивечови кожи. Законно убитият дивеч по определените норми принадлежи на ловеца, който го е убил. Той може да продаде убития, дивеч и неговата кожа. Дивечът и дивечовите кожи, които се продават, трябва да бъдат пломбирани. При пломбирането ловецът заплаща определените държавни такси. Кожите, които задържа за себе си, трябва да бъдат пломбирани с две пломби, за да се различават от кожите, предназначени за пазара. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

За убит едър дивеч ловците заплащат такси, които се определят със заповед от председателя на Управлението на горското стопанство както и таксите за пломбиране на кожите, които се продават. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 166 /

За убит едър дивеч ловците заплащат следните такси: за елен - 120 лв., за сърна — 20 лв., за дива свиня и мечка-стръвница - 40 лв., за глухар — 8 лв. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

При пломбиране на дивеч и дивечови кожи, които се продават, се събират следните такси:

За елен или мечка-стръвница — 40 лв., за сърна, елен-лопатар, дива свиня — 20 лв., за заек, глухар — 2 лв. и пр. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

За пломбиране на дивечови кожи се заплаща: за мечка, златка, белка — 20 лв., за видра — 8 лв., вълк, чакал, пор — 1,20 лв., заек, катерица и др. — 0.20 лв. Тези такси се заплащат от ловеца, ако пломбираните кожи останат за негово лично употребление. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 167 /

Наказателни разпореждания. За извършени престъпления по Закона за лова се предвиждат следните наказания: затвор, глоба, конфискация на убития дивеч, отнемане на ловния билет и конфискация на оръжието. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Наказанието глоба се налага от директора на горското стопанство. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Наказанието затвор се налага от съда. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Дивечът, а в някои случаи и оръжието се конфискуват при откриване на нарушението и залавяне на нарушителя. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Законът за лова предвижда наказания за следните деяния : а) ловуване без ловен билет; б) ловуване в забранено време; в) пускане в забранено време на кучета-гончета; г) държане на незапечатана ловна пушка от лице, което не е снабдено с ловен билет; д) убиване на полезен дивеч, забранен за лов; е) пускане на добитъка на паша в дивечоразвъдни места; ж) улавяне или убиване на диви животни, забранени за лов като рядкост; з) за превишаване нормите за убит дивеч; и) за ловуване в забранени места; к) употребяване на забранени начини за лов; л) тровене на вреден дивеч без разрешение; м) улавяне на малки сърнета или диви козлета; н) повреждане на знаци, огради, хранилища и др.; о) продаване на дивеч и дивечови кожи не по установения ред; п) неспазване нарежданията на Управлението на горското стопанство относно стопанисването на дивеча. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Ловният билет трябва да се носи винаги от ловеца през време на ловуването. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Дивечът се конфискува само ако за извършеното нарушение законът предвижда конфискация. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Оръжието се конфискува само при провиненията, изброени в закона, или когато едно лице извърши второ нарушение в продължение на две години. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Съставяне на актове и издаване на постановления. Нарушенията по закона за лова се констатира с актове. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Актове по закона за лова имат право да съставят: горската и ловната милиция (надзиратели), полската, акцизната и митническата милиция, служителите по горите и служителите при общинските народни съвети. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Членовете на Ловно-рибарския съюз нямат право да съставят актове. Те могат да бъдат само свидетели. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Актовете по нарушение на закона на лова са същите, с които се констатира нарушенията в горите. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 168 /

Важна разпоредба на Правилника за приложение на Закона за лова е параграф 8, с който се разпорежда Управлението на горското стопанство и неговите органи по места да бъдат подпомагани при уредбата, стопанисването и надзора на ловното стопанство от Народния ловно-рибарски съюз. Това положение е извънредно важно. То доведе до пълно и най-тясно сътрудничество между българските лесовъди и ловци и осигури ловностопанския напредък в България. /Стенин.2007. с.10-11/

Когато говорим за годините след приемането на Закона за лова през 1948 г., трябва да дадем заслуженото на Националната конференция по лова и рибарството, организирана от Народния ловно-рибарски съюз през юли 1949 година. Конференцията взема много конкретни решения, но едно от най-важните е: „Да се въведе постепенно в нашата страна планово стопанисване и ловуване на дивеча и рибата, поставено на научни основи“. /Стенин.2007. с.6-7/

Националната конференция по лова и рибарството се провежда в София на 22 и 23 юли 1949 година.

Важно значение в онова време има издаденото през 1950 г. от Министерския съвет Постановление № 2468 от 11.09.1950 г. с което се въвежда плановете стопанисване на дивеча у нас. През 1951 г. е публикувана „Наредба за стопанисване на дивеча в НР България“, (в. „Известия“, бр. 1 от 2.01.1951 г.), одобрена от Министерски съвет.

Най-важното от тази наредба е, че с нея се изменя системата за ловуване. Плановият принцип при стопанисването на едрия дивеч е от съществено значение за едродивечовото стопанство. /Стенин.2007. с.7/

Въвеждането на системата да се издават специални разрешителни на ловците за всеки ловен излет се оказва подходящо при лов на едър дивеч. Чрез нея се осигурява ефикасен контрол върху отстреляния дивеч и неговите запаси. /Стенин.2007. с.7/

Единодушно е мнението сред ловните дейци по онова време, че с тази наредба е настъпил прелом в развитието на ловното дело в България, особено за стопанисването на едрия дивеч. /Стенин.2007. с.7/

С цел подобряване на условията за стопанисване на дивеча, са издадени и редица подзаконови документи:

В заповед № 663 на Управлението на горското стопанство, обнародвана в „Известия“ бр. 31 от 15.04.1952 година са публикувани „Общи мерки за стопанисване на дивеча“. Подробно са описани забраните за дивеча за определени срокове и територии в страната, задължения за изстребване на дивеча в страната и поощрителни награди за това, търговията с дивеч и дивечови кожи, мерки за ограничаване на нарушенията, водене на ловната статистика и пр. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

Грижите на държавата за укрепване и развитие на ловното стопанство у нас не се ограничават само с въвеждането на плановото начало. На 24.11.1952 г. Министерският съвет приема специално Постановление № 906, целящо подобряване на ловното стопанство, като се извършат следните по-важни мероприятия: разделяне на страната на ловни райони, подрайони и местообитания за всеки вид дивеч; бонитиране на местообитанията; годишна таксация на дивечовите запаси. /Стенин.2007. с.11/

На 24.11.1952 г. Министерският съвет издава Постановление № 906 за “Мероприятия за подобряване ловното и риболовното стопанство”. Това постановление има изключително значение за ловното ни стопанство. С него се разпорежда да се извърши ловно-стопанско райониране на страната и за всеки вид дивеч да се обособят ловностопански райони, подрайони и местообитания и да се извърши бонитиране на местообитанията на дивеча в тях, както и да се въведе задължителна таксация на дивеча за цялата страна. Това Постановление е със стратегически характер, защото залага във времето какви резултати трябва да бъдат постигнати в развитието на дивечовите запаси. Например до 1957 година запасите и ползването на заека, яребицата и кеклика да се увеличат 3 пъти, запасите на сърната 3 пъти, а ползването 5 пъти, а на фазаните - 12 пъти и запасите и ползването. За благородния елен се предвижда до 1973 година запасите му да се увеличат 13 пъти, а ползването му да бъде планово. Въз основа на постановлението се приема и първия пет годишен ловностопански план.

Съществено значение в посока на подобряване на ловното стопанство в страната допринася и Постановление № 906 на Министерския съвет от 24.11.1952 г., в което с предвидените мероприятия се цели за един петгодишен период да се увеличат неколккратно запасите и ползването от зайци и яребици. /Стенин.2007. с.7/

Освен това постановлението задължава Управлението на горското стопанство да изработи план за изтребване на хищниците, за разселване, реаклиматизация и аклиматизация на някои видове дивеч, както и да осигури зимното му подхранване. /Стенин.2007. с.11/

Постановление на Министерския съвет № 906 от 24 ноември 1952 год. относно мероприятията за подобряване на ловното и риболовното стопанство е издадено за подобряване на мероприятията за развитие на ловното стопанство, за риборазвъждането и за запазване и увеличаване на рибните запаси. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 171/

То съдържа следните разпореждания:

По ловното стопанство

За запазване и увеличаване дивечовите запаси на страната и с оглед на правилното задивечевяване на отделните райони Министерският съвет задължава редица учреждения и организации да вземат и прилагат конкретни мерки за тази цел. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 171 /

Така на Управлението на горското стопанство с непосредствена помощ на Народния ловно-рибарски съюз и на Общоармейската ловно-рибарска организация се възлага да проведе мероприятия, които да осигуряват:

- а)   плановото стопанисване на дивеча в цялата страна;

б) увеличаването на полезния дивеч в страната, като до 1957 год. се достигнат определените в постановлението бройки запас и ползуване за по-главните видове полезен дивеч — зайци, яребици, кеклици, фазани и сърни;

в) цялостен план за изтребване на вредния дивеч чрез хайки, тровене, капани и други средства, като бъде унищожаван ежегодно предвиденият в постановлението брой от всеки вид вредни животни;

постановлението задължава до края на 1957 год. да бъдат изтребени вълците в полските райони, а до 1960 год. — вълците в цялата страна;

г) подобряване състоянието на съществуващите две ловни станции и откриване на нови 3 ловни станции за едър дивеч и пр. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 171 /

Народният ловно-рибарски съюз и Общоармейската ловно-рибарска организация със собствен труд и средства, под ръководството на Управлението на горското стопанство, провеждат мероприятия за ежегодно таксиране на дивеча, неговото изхранване и запазване; унищожаване на предвидения по плана вреден дивеч; разселване на предвидените количества дивеч и пр. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 171 /

Задължават се околийските и местните народни съвети на депутатите на трудещите се да дават пълно съдействие на органите на Управлението на горското стопанство при провеждане на хайки за изтребване на вредния дивеч. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 171 - 172 /

Задължава се Министерството на вътрешните работи чрез органите си по места да преследва браконьерите. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 172 /

При горския техникум във Велинград да се открие от 1954 год. отдел за подготовка на ловни техници и пр. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 172 /

По риболовното стопанство

Задължава се Управлението на горското стопанство съвместно с Министерството на доставките и хранителната промишленост да определя ежегодно площите от особено важни в рибостопанско отношение участъци от водосборните басейни на реките, които следва да се залесяват и укрепяват. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 172 /

Управлението на горското стопанство, Министерството на доставките и хранителната промишленост и Народният ловно-рибарски съюз да предвидят изпращането на специалисти и научно-организационни деятели по ловното и рибното стопанство на специализация в Съветския съюз и народнодемократичните страни, да организират населението за изпълнение на поставените задачи, като провеждат широка разяснителна работа всред учащите се и всред народа за ликвидиране на браконьерството, за значението на ловното и риболовното стопанство и на ловно-стрелковия спорт. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 172 /

Изпълнението на това постановление се възлага на Управлението на горското стопанство, Министерството на доставките и хранителната промишленост и Народния ловно-рибарски съюз. /Наръчник на надзирателя. 1955. с. 172 /

Положителна роля за изпълнение на някои мероприятия в ловностопанско отношение е допринесло и Постановление № 39 от 12.03.1957 г., с което се правят някои изменения в системата за ловуване на дребен дивеч. /Стенин.2007. с.11/

За мерките за развитие на ловното стопанство свидетелства и 39-то постановление на МС от 12.03.1957 г., с което се въвеждат нова система на ловуване и разнообразни биотехнически мероприятия, осигуряващи увеличаването на дивечовите запаси. /Стенин.2007. с.7/

Постановление № 39 от 12 март 1957 г. на Министерския съвет е за въвеждане на нова система за ловуване и мероприятия, осигуряващи повече дивеч. За целта се издава и нарочна Наредба за стопанисване и използване на дивеча, обнародвана във вестник „Известия“ бр. 55 от 09.07.1957 год. от Министерство на земеделието и горите. В нея е предвидено пробно за срок от две години дребнодивечовата ловна площ извън развъдниците и ловните стопанства за свободно ловуване, да се обособяват в триполни ловни стопанства в землищата на ловните дружини. Всяко ловно стопанство да се обособи териториално върху площ от приблизително 60 000 дка с по три ловни полета по 20 000 дка, съответно номерирани с № 1, 2 и 3. Ловуването във всяко ловно поле се извършва през две години. Така напр. през 1957 г. в цялата страна ще се ловува само в ловните полета с № 1, като в останалите две полета ловът ще бъде забранен. През 1958 г. ще се ловува само в ловните полета с № 2, а през 1959 година - в № 3. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

В наредбата подробно е указан начинът на използване на дивеча – контролни цифри за отстрел, разрешени и забранени начини на ловуване, начинът на стопанисване на дивеча, обособяването на ловностопанските единици и др. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

С Разпореждане № 1151 на Министерския съвет от 28 юли 1958 година се продължава срокът за действие на триполната система за ловуване. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

През 1957 година се публикува нова Наредба за стопанисване на дивеча и въз основа на постигнатото да тогава се залагат нови мероприятия и се променя системата на ловуване на дребен дивеч, като се въвежда колективния начин на лов. Съгласно Наредбата заложените в нея мероприятия трябва да се постигнат за 2 години. През 1959 година се провежда Национална конференция по проблемите на стопанисването на дребния дивеч. Особено е, че за целия период развитие на ловното ни законодателство ловецът и неговите организационни структури, преди всичко ловните дружини, не носят отговорност за състоянието на дивеча върху конкретен ловен район, независимо, че ловуват в него. Затова 222 Постановление на Министерския съвет от 1961 година има важно значение за по-нататъшното развитие на ловното ни стопанство. С това постановление на ловните дружини се предоставиха за стопанисване и управление в съответствие със Закона определени ловни площи. Така те получават реални отговорности, но и задължение да се отчетат пред държавата за своята дейност.

Въпреки множеството постановления и наредби не се стига до коренна промяна в състоянието на дребнодивечовото ловно стопанство, което страда от сериозни организационни проблеми. За тяхното преодоляване Министерският съвет приема Постановление № 222 от 15.11.1961 г., с което е утвърдена нова организационна структура на ловното стопанство, набелязани са нови форми за стопанисване на дребнодивечовите запаси и са установени значително по-прогресивни начини на ловуване. По този начин нашето ловно стопанство е трябвало да увеличи неколкостранно своето производство на дивечово месо и кожи и да създаде по-добри условия за ловен спорт. /Стенин.2007. с.11/

Въпреки постигнатите успехи в ловното стопанство през онова време - резултат от постановления и наредби на държавния орган и решенията на Националната конференция на Народния ловно-рибарски съюз, българското ловно дело все още страда от организационни недъзи и вътрешни противоречия между държавния орган и организацията на ловците. Това е наложило основна реорганизация и коренно преустройство на ловното стопанство. С оглед регулиране на тези недъзи на ловното дело у нас на 15.11.1961 г. Министерският съвет издава Постановление № 222, с което е утвърдена нова организационна структура на ловното стопанство и са набелязани форми за ръководство, стопанисване и по-съвременни начини на ловуване. /Стенин.2007. с.7/

Реорганизацията на ловното стопанство у нас, извършена въз основа на Постановление № 222 на МС, може да се смята за повратен момент в историята на ловното ни стопанство. Преломът, осъществен в дребнодивечовото ловно стопанство, е предпоставка за възпроизводство на дивечовите запаси. /Стенин.2007. с.7/

Реализирането на нова организация на ловните територии налага и нови форми за използване на дивечовото богатство. Утвърждава се колективният метод на ловуване. /Стенин.2007. с.7/

На основание разпоредбите на 222-ро постановление на МС площите на дребнодивечовите ловни стопанства се предоставят за стопанисване и ползване от ловно-рибарските дружества, изградени на териториален принцип. /Стенин.2007. с.7/

Като задължение за придобитите права ловно-рибарските дружества са ангажирани да организират възпроизводството на дивечовите запаси, като провеждат в тях необходимите ловностопански мероприятия. /Стенин.2007. с.7/

Едродивечовите ловни територии, които обикновено се покриват териториално с горските стопанства, остават да се стопанисват от съответното горско стопанство. /Стенин.2007. с.7/

През 1964 г. със Заповед № 3388 Комитетът по горите и горската промишленост - държавният орган на лова и ловното стопанство, прави някои изменения в системата за ловуване на дребен дивеч и организирането на ловната площ. Отменено е индивидуалното ловуване на дребен дивеч и също така и полетата за свободно ловуване. Съгласно тази заповед организацията на дребнодивечовата ловна площ се извършва не на териториални, а на биологични принципи. Големината на тези площи се определя от 2500 до 3000 ха за равнинните райони и от 5000 до 6000 ха за планинските и полупланинските райони. /Стенин.2007. с.7/

По време на действието на Петия закон за лова се създадоха и държавните ловни стопанства, които изиграха важна роля за възстановяване на едрия дивеч у нас. Стопанисването на дивеча в тях премина изцяло на научна основа и много скоро те се наложиха като водещи в ловностопанско отношение структури в Европа.

В трофейните ловни изложения България поднови участието си през 1960 година във Флоренция, след което участва във всички по-големи международни изложения. Страната ни се наложи в трофейното дело, като си завоюва авторитета на страна, която стопанисва и ползва най-силните популации на благороден елен и дива свиня в целия им ареал.

На 9.07.1975 г. с Решение № 23 Държавният съвет на Народна република България приемат „Основни положения за развитие на ловното стопанство“.

Кои са основните въпроси на ловното стопанство, по които Държавният съвет дава съответните разпореждания?

В гл. IV - Организация и управление на ловното стопанство, е разпоредено държавната политика в ловното стопанство да се осъществява от централното горско управление и неговите поделения. Към управлението се създава държавно-обществен орган - Ловен съвет.

Според Основните положения около 16 % от площта на страната, или около 50 % от горския фонд, ще се ползват от държавния орган за организиране на дивечоразвъдни станции, учебно-опитни стопанства, държавни представителни ловни стопанства и други.

В гл. V - За отстраняване на слабостите в използване на дивеча, се променя формата на собствеността на дивеча.

Ловната дружина продава изцяло отстреляните благородни елени и елени лопатари и не по-малко от 50 % от отстреляните диви свине и сърни. Отстреляният на територията на държавните ловни стопанства дивеч се продава на държавни организации. Част от дребния местен полезен дивеч се разпределя между ловците в съответствие с установените норми срещу заплащане по държавни изкупни цени.

За подобряване на опазването на дивеча ловните дружини осигуряват охраната на дивеча в предоставените им ловни райони. Държавните ловни надзиратели упражняват контрол върху лова на дивеча в ловностопанските единици, стопанисвани от ловните дружини. /Стенин.2007. с.12/

Петият закон за лова заложи принципи, които по – късно се доразвиха и в следващия период при действието на следващия закон. Провеждаха се важни национални съвещания с участието на всички ведомства, страни по закона и с присъствието на представители на правителството. През 1979 година се провежда Национално съвещание “Някои проблеми по състоянието на запасите от заека в България”, а през 1982 година (30 юли) “По проблемите на законността при лова и риболова и борбата с браконьерството”. Така логично се достига и до следващия шестия Закон за лова.

Подзаконовата нормативна уредба за периода е следната:

НАРЕДБА за стопанисване и ползуване на дивеча (Обн. - ДВ, бр. изв. 41 от 22.05.1962 г.; изм., бр. 65 от 20.08.1963 г.; част. отм., бр. 64 от 15.08.1967 г.; изг. значение; бр. 78 от 26.09.2000 г.; Издадена от председателя на Главно управление на горите);

НАРЕДБА за опазване на овощните насаждения от повреди от дивеч (председателя на Академията за селскостопански науки, председателя на Комитета горите и горската промишленост, председателя на Народния ловно-рибарски съюз, Обн. - ДВ, бр. 65 от 20.08.1963 г.; с отпаднало основание; Издадена от министър на селскостопанското производство);

ЗАПОВЕД № 1255 за устройството на ловната площ, стопанисване и ползуване на дребния дивеч (Обн. - ДВ, бр. 64 от 15.08.1967 г.; Издадена от министър на горите и горската промишленост).

В ДВ бр. 91 от 19 ноември 1982 година е обнародван *шестият* Закон за ловното стопанство. В него са включени нови постановки и представлява нов етап в правната регламентация на ловното развитие. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

Шестият Закон, вече Закон за ловното стопанство е приет от Осмото Народно събрание на 10 ноември 1982 година (Обн., ДВ, бр. 91 от 19.11.1982 г., в сила от 1.01.1983 г.), а Правилника за неговото приложение е приет с Постановление № 19 от 5 май 1984 година. За пръв път законът е преименуван от Закон за лова в Закон за ловното стопанство. Това е от особена важност, тъй като този закон обхваща вече и проблемите на стопанисването на дивеча, а не само проблемите на лова. Трябва да се подчертае, че при действието на този закон до 1989 година страната ни запазваше водещото си място в Европа по стопанисване на едрия дивеч и бе една от най-желаните дестинации за ловуване от чуждестранните ловци. Интересното е, че това е най-краткия закон-съдържа само 54 члена (законът от 1926 година, например е от 102 члена), а Правилникът е разписан само в 36 члена. Независимо от това Законът разви много важни принципи, които вече бяха наложени в ловностопанската ни практика. По - значимите от тях са:

1. Законът доразвива принципите на законите от 1898, 1904, 1926 и 1948 години – относно собствеността на дивеча, управлението на ловностопанската дейност от горското ведомство, като представител на държавата и запазва организационните й структури, мястото и ролята на ловците и на техните организационни структури, задължителното членство на ловците в ловната организация, ролята на ловностопанската наука и др.

2. За пръв път в предмета на дейност на закона се добавя и принципа за обогатяване на фауната и запазване на екологическото равновесие в природната среда (чл.1). Затова на много места в закона са разписани и функции на Комитета за опазване на природната среда (сега Министерство на околната среда и водите).

3. Стопанисването на дивеча (чл.3) се възлага на Министерството на горите и горската промишленост и на Българския ловно-рибарски съюз (сега Национално

сдружение на ловците и риболовците – СЛРБ). Това означава, че те носят и отговорност за състоянието на дивечовите запаси върху стопанисваните от тях площи, които са съответно 15% (МГПП) и 85 % (СЛРБ) от ловната територия на страната (определено с ППЗЛС).

4. Ловният съвет се изгражда като държавно-обществен орган и има не само консултантски, а и решаващ глас по разписаните му функции, тъй като, когато министърът не е съгласен с решение на Ловния съвет не може да го отхвърли, а го отнася за решаване в Министерски съвет (чл.14, ал.4).

5. Стопанисването на ловните площи и от МГПП и от БЛРС става въз основа на договор със селскостопанските организации или изобщо с тези, които ползват земите за земеделски нужди (чл.9). Това е важен европейски принцип, който поради настъпилите промени след 1989 година не се разработи докрай.

6. Стопанисването на дивеча във всички ловностопански райони се извършва въз основа на перспективни, дългосрочни и годишни планове (чл.10). За всеки ловностопански район се съставя ловоустройствен проект, който се утвърждава от министъра на МГПП (чл.11).

7. За ограничаването броя на ловците се въвежда изискване за минимална ловна площ на ловец, регламентирана в ППЗЛС на 110 ха. По този начин се прави опит законово да се ограничи твърде големия брой на ловците у нас.

8. Ветеринарномедицинският надзор и борбата със заразните и паразитните болести по дивеча се възлага на съответните специализирани органи към Националния аграрно-промишлен съюз (чл.20).

9. Направен е опит да се хуманизира ловния спорт. Забранява се използването на сачми с гладкоцевно ловно оръжие при лов на едър дивеч, въвежда се основно индивидуалния лов при едрият дивеч с принципите на подборния отстрел.

10. За пръв път в ловен закон се въвежда раздел съгласуване на ловностопанската дейност с другите отрасли на народното стопанство, т.е. търси се възможност за изясняване на интересите на различните ползватели на ловните територии и елиминиране на евентуални конфликти между тях.

11. За пръв път в закон се въведе изискване за задължителна регистрация и оценка на ловните трофеи и представянето им на ловни изложби.

12. Запазва се принципа с дивеча след отстрела да се разпорежда този, който стопанисва ловната територия, а с трофея, ловецът който го е добил законосъобразно.

Най-характерното в постановките на този закон е, че за първи път ловното стопанство се поставя на държавно-обществени основи. Според чл. 4 от Правилника за приложение на Закона за ловното стопанство стопанин на 20 % от ловната площ в страната е Министерството на горите и горската промишленост (горските стопанства и държавните ловни стопанства) и на 80 % - Българският ловно-рибарски съюз (ловно-рибарските дружини). /Стенин.2007. с.12/

С този закон се въвежда официално и задължително подборният отстрел за всички видове едър дивеч. Прави се изключение само за сърната и дивата свиня в някои

райони на БЛРС, в които се предвижда подборният отстрел да бъде въведен задължително след няколко години, когато популациите ще бъдат подготвени за това. /Стенин.2007. с.12/

В чл. 1 на закона е записано, че с него се урежда организацията, планирането и управлението на ловното стопанство, стопанисването, опазването и ползването на дивеча и има за цел да съдейства за увеличение на дивечовите запаси, обогатяване на фауната, запазване на екологичното равновесие и природната среда и развитие на ловния спорт. /Цанов. История. 2011. с. 99 /

В чл. 3 се потвърждава наново, че дивечът е държавна собственост.

Законът е разработен в 54 члена със седем глави и преходни и заключителни разпореждания с 5 параграфа.

Подробният Правилник за приложение на закона за ловното стопанство е приет с Постановление № 19 на Министерския съвет от 5 май 1984 г. и обнародван в ДВ бр. 49 от 22 юни 1984 г. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Новост е, че на подразделенията на Министерството на горите и горската промишленост се определят за стопанисване и ползване 2 000 000 ха, а останалата ловна площ се предоставя на Българския ловно-рибарски съюз. Определя се средна ловна площ на един ловец в размер на 110 ха , която се конкретизира по окръзи в зависимост от бонитета на дивечовите местообитания. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Ловното стопанство се организира въз основа на перспективни, дългосрочни и годишни планове, които се изготвят по единни нормативи и показатели. За всеки ловностопански район се съставя задължително ловноустройствен проект, който се утвърждава от Министъра на горите и горската промишленост (МГГП). / Цанов. История. 2011. с. 100 /

МГГП осъществява държавната политика в областта на ловното стопанство, а Българският ловно-рибарски съюз (БЛРС) участва в провеждането на тази политика като ръководи, организира, координира и контролира ловностопанската дейност на ловните дружини в предоставения им район. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Въвежда се подборният отстрел от ловци и специалисти на оперативна работа, преминали специална подготовка и успешно издържан изпит. На същите се издава специално удостоверение за подборен отстрел. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Добитите ловни трофеи от местните и чуждестранни ловци се оценяват от специални комисии, които издават оценителни протоколи. / Цанов. История. 2011. с. 100/

Във всички ловностопански райони се ловува с писмени разрешения. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

В първото десетилетие от действието на Закона за ловното стопанство състоянието на дивеча в страната е в много добро състояние. Притежаваме високи запаси и най-силните трофеи от благороден елен и дива свиня, а успешно аклиматизираните елен лопатар и муфлон се развиват много добре. Запасите на сърната и на дребния дивеч в средата на 80-те години също са много добри. Оптимизирани са

запасите на хищниците-мечка, вълк, чакал, лисица, без да бъде застрашен от изтребване някои от тях. Браконьерството е силно ограничено (сравнението е спрямо състоянието му днес, или спрямо 70-те години), поради безкомпромисната борба с него след Националното съвещание по законността (1982 г.) с участието на всички институции-МГП, БЛРС, МВР, Прокуратура и Съдебна власт.

След 1994 година запасите на дивеча у нас започнаха бързо да намаляват. Причините са влошеното му стопанисване, нарастналите запаси на хищниците и развихрилото се браконьерство, както и пълната децентрализация на действията на институциите призвани от закона да действат съвместно, а така също и тоталното незначителност на закона и отричане на постигнатите в ловностопанско отношение успехи. В този смисъл, политическите и икономическите промени, които настъпиха в страната след 1989 година се отразиха крайно неблагоприятно на ловностопанската ни дейност. Новият закон за ловното стопанство, за който се считаше, че трябва да направи решителна промяна в системата на управлението и стопанисването на дивеча се работеше в условията на тотална конфронтация от призивите по действащия закон МГП и БЛРС да стопанисват при взаимодействие дивеча. Твърде много бяха държавните чиновници, които считаха, че е в духа на промените 100 годишната организация на ловците да бъде закрыта. Нещо, което не бе направено дори след 1944 година, независимо, че до тогава почетен председател на Организацията е бил Царя. В такива условия едностранно бе разработен и приет следващия – седми ловен закон.

Последният, *седми* Закон за Лова и опазване на дивеча е обнародван в ДВ бр. 76 от 26 септември 2000 г., а Правилникът за приложението му - в бр. 58 от 29 юни 2001 г. Протестите на ловците, специалистите и неправителствените организации станаха причина правилникът да се приеме една година по-късно, поради оценката, че същият е несъвършен и не отговаря на целите и задачите на ловното стопанство. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Седмият Закон за лова и опазване на дивеча е приет от 38 Народно събрание на 12.09.2000 г. и е обнародван в Д.В.бр.78 от 26.09.2000 г., а Правилникът за прилагане на Закона за лова и опазване на дивеча (В сила от 29.06.2001 г.) е приет с ПМС № 151 от 13.06.2001 г. (Обн. ДВ. бр.58 от 29 Юни 2001г.). За периода на действието на закона, по него до този момент са направени десетки изменения. Такъв прецедент ловното ни законодателство не познава. Това недвусмислено доказва, че в първият си вариант законът е изключително слаб и несъвършен, или че лобизмът е водещ и всеки, който търси своя интерес в закона, го постига чрез промяната му. Несъмнено, е нужен нов закон, а не ежегодно да се внасят промени, които да решават на парче възникналите проблеми. Това налага да се направи макар и кратък анализ на Седмия закон за лова и опазване на дивеча и на причините наложили тези чести промени.

1. Законът отстъпи по отношение на собствеността на дивеча. С обявяването на дивеча за частна държавна собственост, в същност за пръв път в ловното ни законодателство се отхвърля публичния характер на дивеча. С това определение, съгласно закона за държавната собственост (чл.7,ал.3) дивечът, като частната държавна собственост, подлежи на разпореждане и на придобиване по давност, а това винаги ще поражда проблеми. Във всички европейски закони, дори и в онези, в които не се

определя собствеността на дивеча, тя е публична и държавата определя кой и как да се отнася с нея, изхождайки от националната значимост на дивеча. При частната държавна форма на собственост елиминирането на реалния собственик на земята, от каквито и да било права, поражда сложни юридически казуси. Това е въпрос за широка дискусия при изготвянето на нов закон за лова.

2. Променя се системата на стопанисване на дивеча в ловните площи предоставени на горското ведомство. Въвежда се арендната форма и съвместното стопанисване на ловни площи от и със юридически лица, което налага сложна правна регламентация още повече, че тези юридически лица не представляват, както собствениците на земите, така и арендаторите на земеделските територии и дърводобивните фирми, а така също и структурите на ловната организация.

3. За пръв път в Закона не се определя състава на Ловния съвет на страната и са ограничени правомощията му в сравнение със Закона от 1982 година. Ловният съвет при промяната на системата на стопанисване на дивеча би трябвало да получи повече правомощия и функциите му да бъдат разширени и регламентирани в закона.

4. Силно е подценена организацията на стопанисването на дивеча върху 85% от ловната площ на страната, предоставена на ловните сдружения. Текстовете в Закона за тези площи са по-малко от 10% от текстовете за останалите площи.

5. Децентрализират се организационните структури на ловците и се елиминират на национално ниво задължения, права и отговорности. Това е отказ от досегашната практика и традиция на ловното ни законодателство в неговата 130 годишна история. Например, парадоксално е, че Националното сдружение на ловците се изважда изцяло от чл.4 (2000 г.), който третира организацията на ловните площи, управлението на ловното стопанство и контролът по стопанисването, след което през 2008 г. към същия член се включва алинея – “Националното сдружение да подпомага за осъществяване на държавната политика”, а през 2009 г. отново се изважда и “подпомагането на държавната политика се предоставя на сдруженията”. Още по-голям парадокс е текста в чл.30, действал до 2009 година, че лицата придобили право на лов могат да членуват в повече от едно сдружение. Сега те могат да членуват само в една дружина (Изм.2009 г.), следователно и в едно сдружение.

Тази непоследователност и периодичните промени на един и същи член (членове 29, 30 и 31 отнасящи се за сдружаването на ловците имат по три изменения) поощри безстопанствеността, което доведе до разрастване на браконьерството и до намаляване на дивечовите запаси и влошаване на трофейните качества на едрия дивеч.

6. Една от най-силните страни на ловното ни стопанство - изкуственото дивечовъдство бе блокирано от икономическите условия и от промяната в системата на стопанисване на дивеча и децентрализацията в структурите и управлението на ловното стопанство. Капацитетът на производствените стопанства и разселването на птици в природата намалю, за периода от 5 до 10 пъти, в сравнение със средата на 80-те години. Поради същите причини се преустанови и подборният отстрел в почти всички ловни стопанства в страната и се влоши възрастовата структура на стадата при едрия дивеч.

7. Законът има и силни страни, но те не могат да повлияят положително на цялостното състояние на дивеча и на устойчивото му развитие. По-важните от тях са:

- запазва се плановия характер на ловностопанската дейност;
- добре е регламентирана организацията на ловуване и разрешителния режим;
- утвърден е пълен списък на забранените методи и средства за ловуване;
- прави се решително подобрение по отношение на синхронизирането с общо европейските конвенции и директиви, ратифицирани от страната ни и това е едно от значимите му достойнства;
- регламентира се добре трофейното дело като задължение за регистрация, оценка и притежание;
- административно наказателните разпоредби са пълни, добре разработени, но неефективната охрана не дава възможност за прилагането им.

Организацията на ловната площ, управлението на ловното стопанство и контролът по стопанисването на дивеча се осъществяват от Министерството на земеделието и горите. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Чл. 2 ал. 1 гласи: „Дивечът в Република България е частна държавна собственост“. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Обособените съгласно чл. 9 държавни дивечовъдни станции са юридически лица и са на пряко подчинение на Националното управление на горите (НУГ), като осъществяват и функциите на държавните лесничейства по Закона за горите. Границите им се определят в районите на държавните лесничейства, където съществуват условия за устойчиво развитие на дивеч с елитни трофейни качества. / Цанов. История. 2011. с. 100/

Съгласно чл. 30, държавните лесничейства или държавните дивечовъдни станции предоставят стопанисването, опазването и ползването на дивеча на ловните сдружения чрез пряко договаряния за всеки ловностопански район, като подават определени документи съгласно чл. 29 от ППЗЛОД, а също и начините на изчисляване и заплащане на размерът на вноските. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Министерството на земеделието и горите чрез НУГ управлява и контролира цялостната ловностопанска дейност в страната ни. В Закона и Правилника за приложението му подробно са разработени начините на ползването на дивеча, опазването на дивеча, търговията с дивеча и дивечовите продукти, щетите и обезщетенията и административно-наказателни разпоредби. / Цанов. История. 2011. с. 100 - 101/

На 09.08.2002 г. беше обнародван Закон за изменение на ЗЛОД в който бяха коригирани неточностите, неяснотите и противоречията на текстовете. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

В ДВ бр. 4 от 12 януари 2001 г. е обнародван Правилник за организацията и дейността на Ловния съвет към Националното управление по горите, съветите по лова към регионалните управления по горите и комисиите по ловно стопанство към държавните лесничейства и държавните дивечовъдни станции. В него се уреждат

съставът, организацията и дейността на посочените институции. Същият се издава съгласно чл. 19 от Закона за лова и опазване на дивеча. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ловното законодателство в България по своята същност и философия има характер на екологичен закон, а не на ресурсен, защото защитава дивите животни в най-кризисните периоди, а именно по време на размножаването и миграцията им. Определените срокове за лов са съобразени с биологията на дивеча, независимо от желанията на отделни групи ловци. Въведено е плановото ползване, което е съобразено със състоянието на дивечовите запаси, като са дадени възможности за по-рестриктивни решения в защита на дивеча при екстремни природни условия и т.н. Целта на утвърдените норми и дни за ползване е да защитят популациите от прекомерно ползване и безпокоене на дивеча. Това е особено важно за мигриращите видове, тъй като тяхната численост не може да се установи по безспорен начин.

След присъединяване на страната ни към Международните природозащитни конвенции със Закона за лова и опазване на дивеча и Закона за биологичното разнообразие са въведени съответните забранени средства, уреди и методи за улов и убиване на диви животни. Забранени са отровите като средство за борба с хищниците, както и капаните с неизбирателен улов. Някои от забраните са въведени много години преди да се присъединим към Европейския съюз. Всичко това са безспорни достойнства на ловното ни законодателство и въпреки това състоянието на дивечовите популации е незадоволително. Основната причина за това е организацията и управлението на ловното стопанство, което не се включва в Международните конвенции и Директивите на Европейския съюз.

Текстовете за ловното законодателство в Република България са от П р и л о ж е н и е „Анализ на състоянието на ловното стопанство“ към Проект на Стратегия за развитието на ловното стопанство в Република България за периода 2012 – 2027 г. - // <http://iag.bg/lang/1/index> <<http://www.dag.bg/news/lang/1/id/1172/display>> (30.04.2023)

Стенин, Георги. Ловното стопанство на България. София. „Образование и наука“ ЕАД. 2007. 296 с.

/Наръчник на надзирателя. 1955. /

По-важни дати и събития от историята на ловното и риболовното движение в България

1871 г.

Първи опити за организиран лов в Карлово.

1880 г.

“Закон за ловните билети” – автор Петко Горбанов, ловец и виден администратор за времето си. Законът създава нови понятия за гражданите, занимаващи се с лов: 1. Законни ловци – платили такса и притежаващи свидетелство за право на лов; 2. Браконieri (закононарушители);

1884 г.

Образуван е първи ловен кръжец във Велико Търново с участието на Атанас и Стефан Стамболови, Д. Друмев, Антон Новак (уредник на Приморската градина във Варна), Карел Шкорпил, Ото Хорейши (чешки интелегенти) и други видни граждани.

1886 г.

Изработен е първият проекто-устав на ловното дружество във Велико Търново.

1887 - 1897 г.

Създаване на ловни дружества в страната: Пловдив (1887), Варна (1889), София (1890 – от Георги Христович – съосновател на националната организация, Кирил Ботев – брат на Христо Ботев, общественици, дипломати), Габрово (1897 – председател Продан Тишков – Чардафон, деец на Съединението) и т.н. до 1931 – последните дружества в Момчилград и Трънковско.

1893 г.

Ловното дружество в София изпраща възвание до ловците в страната за учредяване на ловните дружества и обединяването им в единна ловна организация с център София. Инициатор е Георги Христович – виден български учен-орнитолог. Възванието е подписано от 126 ловци – видни наши общественици, дипломати, хора на науката (Стефан Стамболов, Димитър Греков, Димитър Петков, английския консул Даринг, подполковник Ботев, братя Прошек, Тъпчилещови, Л. Арнаудов и др.)

1895 г.

На 1 август излиза първото ловно списание “Ловец” – орган на софийското ловно дружество “Сокол”. От 7 брой на втората си годишнина след допитване, списанието става орган на ловните дружества в България. Това е първата стъпка към създаване на обща организация на ловците в страната. Специализираното издание изиграва основна роля за укрепване на Организацията и запазване на ловното и рибното богатство.

1897 г.

Приет е “Закон за лова” (изменен 1904 г., 1907 г. и 1910 г.), по силата на който са “поставени под закрила всички полезни животни и птици”, нямащи пряка връзка с дейността на ловците, а също и някои редки животински видове. Законът създава импулс за обединението на ловците в дружества. Всички по-големи градове на България вече имат такива.

1898 г.

На 6 август в София заседава Учредителен конгрес на ловците в страната. Създава се Централно ловно дружество “Сокол” със седалище София.

1899 г.

На 5 март е утвърден първият Устав на ловната организация. Основни цели: да следи за спазването на закона; да развива изкуството на стрелбата; да разпространява познания по лов и риболов.

1901 г.

На II-я ловен конгрес в София ловната организация се преименува в Ловно-стрелческа организация “Сокол”. Това име тя носи до обединението си с Рибарския съюз през 1947 г. С добрата си стрелкова подготовка и дисциплинираност българските ловци са патриотите, готови да защитят отечеството си, когато се налага, особено в периода след Ньойския мирен договор.

1905 г.

На III-я ловен конгрес е приет нов Устав. Чл. 5 от него потвърждава демократичните принципи на организацията: “Член на ловните дружества може да бъде всеки български гражданин, който се ползва с граждански и политически права”.

1905 г.

Общинските съвети на Видин, Русе и Бургас даряват на ловците пустеещи земи, които те залесяват и превръщат в оазиси с личен труд и средства. По-късно подобни ловни паркове са създадени в почти цялата страна. Ловците са първите доброволни залесители.

1910 г.

Първи извънреден конгрес с главна цел – да се въведат изменения и допълнения в Закона за лова и да влезе в действие чл. 19 от него, отнасящ се до ловните надзиратели (като реакция срещу браконьерите).

1911 г.

Със собствени средства Ловният съюз създава ловна стража за защита на дивеча от браконieri.

1911 г.

В отчет на V конгрес съществува раздел “Фонд за развъждане на полезен дивеч”.

1911 г.

Пак там – заделяне на средства за централна библиотека, въз основа на вече създадената в софийското дружество по предложение на Стефан Стамболов и Греков, които подарили много ловни книги. По този начин се подпомага просветната дейност на Съюза.

1915 г.

Врачанското дружество организира на територията на Манастирски гори (в съгласие с Митрополията) свой развъдник за дивеч.

1921 г.

Варненското дружество създава първата ловна кооперация. Това е началото на кооперативното движение на ловците.

1922 г.

Първи ловен събор във Варна. Основна цел е да се възроди Организацията сред тежките последици от войните. Съборът е открит тържествено от цар Борис III. Създава се традиция. С провеждането на съборите ловната организация се представя пред обществеността със своите многостранни дейности в защита на родната природа и законите на страната.

1931 г.

Трети ловен събор в София през 1931 г. В присъствието на княз Кирил е осветено знамето на Българската ловно-стрелческа организация "Сокол", чиито кръстник е царят. Заради заслугите на Организацията, министърът на земеделието и държавните имоти г-н Василев я провъзгласява за "Почетен кореспондент" на Министерството по ловно-стопански и природозащитни въпроси.

1932 г.

Четвърти ловен събор във Видин.

1933 г.

Пети ловен събор във Варна през 1933 г. Като гост присъства главният секретар на Международният ловен съвет граф А`Дикс и делегации от Югославия, Унгария, Румъния, Турция и Гърция. Гости са и министърът на земеделието и лова Константин Муравиев и министърът на просветата д-р Атанас Бояджиев.

1935 г.

Шести ловен събор в Русе през 1935 г. Присъстват гости от Югославия, Румъния, Гърция. Представител на царя е княз Кирил. Взето е решение да се учреди "Балканска стрелкова купа".

1937 г.

Седми ловен събор в Пловдив през 1937 г. Официални гости са проф. Комарек и Анатоли Ковач. Отпразнувана е 50-годишнината на Пловдивското дружество и е проведен XVII ловен конгрес.

1937 - 1994 г.

Войната прекъсва провеждането на съборите. Тази хубава традиция е възстановена през 1994 г. с провеждането на Осмия ловен събор в Сливен, местността Карандила.

25-31 май

1978 г.

През 1978 година от 25 до 31 май в София се провежда 25-ата генерална асамблея на Международния съвет по лова и опазването на дивеча (СІС). Във форума участват 280 представители на ловните организации от 35 страни. Присъстват членове на Централния съвет на БЛРС, научни работници, специалисти, ловни дейтели.

1981 г.

// < <https://www.slrб.bg/spisanie-lov-i-ribolov/2021/06/ekspo-81-vrah-v-lovnata-i-prirodozashtitna-istoria-na-balgaria/>> (30.04.2023)/

Третото световно ловно изложение се провежда от 14 юни до 12 юли 1981 г. в Панаирното градче в Пловдив. След броени дни се навършват 40 години от емблематичното събитие в областта на ловното и рибното стопанство. Най-голямо по мащаба си, изложението е организирано и в най-кратки срокове. И ако организацията на предходното Експо 71 в Унгария е отнела пет години, то подготовката на нашето става само за една. Това го признават с респект дори и от унгарската делегация.

„Жега!“ е първата дума, с която започват разказите мнозина преки участници в събитията. Не само заради подранилите тогава летни горещини, но и заради „жегата“ в организационния комитет. Събитието се вписва в честванията за голямата годишнина на българската държава.

„Добре дошли! Посреща ви 1300-годишната страна, наречена България!“ – това обръщение звучи пред многобройните чуждестранни делегации и гости.

Изложението преминава под изключително силен природозащитен акцент, който до голяма степен дори изпреварва времето си. Ключовото послание в речите на организаторите гласи: „Малка е планетата Земя, но при разумното отношение към нея, има живот за всички“.

Както всяко друго събитие по рода си, и това неизбежно минава през период на преоценки – била потрошена маса народна пара, за да се изпъчи елитът с ловната си страст; на нашите ловци им било омръзнало да се хвалят помежду си, затова си уредили повод да се похвалят пред света; сред експонатите било изложено и живо крокодилче, което май било умряло преди края на изложението...

След времето на преоценките логично идва и времето на преоткриването, за да се стигне до извода, около който има консенсус днес – пловдивското Експо от 1981 г. е с основна роля за големия подем в ловното и рибното стопанство през 80-те години на 20 век чиито плодове берем и до днес.

Изложението се провежда под девиза „Земя – планета на живота“. Целта му е да запознае обществеността с развитието на ловното и рибното стопанство в различните страни в света и взаимодействието между лова, риболова и човека в съвременното общество. Специалният филм, посветен на събитието, завършва с думите:

„Където няма място за животните, за рибите и за пчелите, там няма място и за човека”.

Експо’ 81 е под егидата на три световни организации: Международният съвет по лова и опазването на дивеча (СIC); Международната конфедерация по риболовен спорт (FIP5) и Международното бюро за изложенията (BIE). Основното събитие протича с многобройни съпътстващи прояви – спортни, научни, културни.

В церемонията по откриването участват 5000 младежи и деца от пловдивските училища и самодейци от различни краища на страната, които с музика и танци пресъздават моменти от лова и битата по нашите земи, както и интересни ловни и риболовни обичаи на прабългари, славяни и траки. В основната танцова композиция участват 1500 младежи. Кукери от Карлово и Перник и 100 каба гайди от района на Широка лъка допринасят за панаирната атмосфера под тепетата.

В Третото световно ловно изложение със свои експозиции участват 61 страни. 38 от тях участват и с ловни трофеи от 128 вида и подвида дивеч.

Измерени, оценени и изложени са над 11 364 трофеи – близо два пъти повече, отколкото на предишното изложение в Будапеща. 257 от тях са отличени с голямата награда „Гранд при”. Оценяват ги 57 български и чуждестранни специалисти и 32 технически сътрудници. Присъдени са 6496 златни, 2445 сребърни и 1548 бронзови медала.

Най-много трофеи за оценка предоставя нашата страна, като печели съответно и най-голям брой медали. От златните отличия най-много отиват в Румъния -1723, следват България с 1240 и Чехословакия с 922. Приятната изненада е Монголия, която влиза в Топ 5 по брой на получени медали.

От големите награди „Гран при” най-много печели СССР (45 бр.), следван от Румъния (20 бр.) и България (18 бр.). Съветските участници представят най-голямо видово разнообразие на трофеите, поставят и най-много световни рекорди.

Трофеи от 30 вида дивеч са обявени за нови световни рекорди по време на Експо’81.

През залите на Панаирното градче в Пловдив минават стотици хиляди посетители. Основна е Палата на нациите, в която всяка страна получава свой кът.

Освен в Палатата на нациите България се представя с няколко тематични експозиции, подредени в три отделни палати: Палата за горите, лова и риболова; Палата за опазване на природната среда; Палата за земята и нейното плодородие; туристическа и оръжейна палата. Особено впечатляваща е палатата „Гори, лов и риболов”, където върху половин декар е разположена диорама на кът от гората. Между растителността и скалите са аранжирани благороден елен, сърни, дива свиня, орли, вълк, лисица, видра, дива котка, кеклици, пъдпъдци. По звукова уредба се чува автентичен рев на елени, вълчи вой и птичи песни, а аромат на боров въздух изпълва цялата зала.

Ловни кучета от 27 породи са показани на екстериорната киноложка изложба. Българското гонче прави дебют на международната сцена. Полевите изпитания на

птичари се провеждат в землището в село Войводиново, където изпъкват възпитаниците и школата на ГДР. Една от най-големите атракции са изпитанията на кучета за подземен лов – дакели, фокстериери, ягдтериери. На изградения специално за изложението уникален полигон в с. Труд се скупчва публика от няколко хиляди души, като не всички успяват да си осигурят добра видимост. Български участници се представят най-добре при ягдтериерите.

Домакин на състезанията по ловна стрелба и спортен риболов е Асеновградското ловно-рибарско дружество на модерния си комплекс „40-те извора”. В дисциплината трап фуруп прави съветският състезател Рустан Ямболатов, който сваля 99 от 100 възможни мишени. В скията обаче не успява да се излъчи категоричен индивидуален победител. След неколнократни баражи и надстрелвания между Панайотис Ксантакос от Гърция и Йозеф Паничек от Чехословакия резултатът остава равен и двамата заедно се качват на най-високото място в стълбичката. Българската състезателка Бисерка Ангелова печели титлата при жените. Провеждат се и съпътстващи състезания в дисциплини, които не са ловни – стрелба с лък на градския стадион в Пловдив и по конен спорт.

Огромен е интересът към състезанието по риболов, което привлича 20 000 зрители. На архивните снимки се вижда стената на язовир „40-те извора”, почерняла от народ. Въпреки нетипичната юнска жегата от 37 градуса се събират хора, колкото на голямо футболно дерби, за да гледат надпреварата от 24 състезатели от 6 страни. Самото състезание ще се запомни с няколко неща: двата ни отбора се класират на първите две места, следвани от поляците, а в индивидуалното класиране и тримата медалисти са българи. Победителят Алекси Станчев финишира с 11,270 кг риба от общо уловените близо 100 кг. У дома стените (даже и язовирните) помагат! Това е едно от малкото състезания в риболова, на което категорично побеждаваме италианците. Екзотиката е участие на отбор от Куба, въпреки че условията за риболов там са коренно различни. Това е и първото състезание у нас, на което се демонстрира принципът „Хвани-пусни” в състезателния риболов. След премерването на уловената риба, тя е пусната обратно във водата.

Богата е и научната програма на изложението. Провеждат се симпозиум „Дивечът и околната среда”, конференция „Стопанисване на благородния елен при съвременните екологични условия”, семинари на тема „Кучето в съвременния лов” и „Рибовъдството и спортният риболов”. В тях участват общо 363 учени и заети в ловното стопанство от 13 държави. В Панаирното градче има и експозиция на книгата. Представени са 687 заглавия на ловна, риболовна и горска литература, от които 177 са български. Всеки ден излиза информационен бюлетин на български, английски и немски езици.

С Експо’ 81 пряко или косвено са свързани и емблематични сгради като пловдивският хотел „Санкт Петербург” (тогавашен „Л е н и н г р а д “), построен специално за изложението. На 22 май 1981 г. в София тържествено е открит и Домът на ловеца и риболовеца на бул. „Витоша” 31-33. Сградата удачно се вписва в градската среда и става емблематична за софиянци, които неизменно я знаят като Л о в н о -р и б а р с к и я съюз”. Практически веднага след откриването ѝ почти целият личен състав на БЛРС отпътува за Пловдив, за да вземе участие в подготовката на световното

изложение. Лентата на съюзния дом е прерязана от заместник-председателя на Министерски съвет и бъдещ министър на културата Георги Йорданов, което е свързано и с анекдотичен момент. Йорданов, който не е ловец и е далеч от тази тематика, разглежда с интерес новооткрития ловен музей, но искрено е въодушевен от изпълненията на новия хор „Вълшебния стрелец“ към БЛРС, начело с младия диригент, сега маестро Иван Шаллиев. „Ражда се един от най-добрите мъжки хорови състави в София”, заявява Йорданов и не греши в преценката си. „Вълшебните стрелци” също заминават за Пловдив, за да участват в пищните церемонии. А след събитията от 1981 г. гласът на българския ловец звучи все по-силно и авторитетно и на националната, и на международната сцена.

1995 г.

На 30 юни в София се провежда Национално съвещание на тема “Актуални проблеми на стопанисването на дивеча и рибата и опазването на законността при лова и риболова в условията на преход към пазарна икономика”.

1996 г.

XIII конгрес в Шумен. Конгресът приема обръщение за изграждане на единна концепция за национална ловна политика и опазване на дивата фауна и за основните положения на управлението, стопанисването и опазването на рибните ресурси и развитието на риболовните спортове.

1998 г.

Тържествено се чества стогодишнината на единната ловна организация в България. Годишнината е отбелязана и с национални тържества.

София – освещаване на знамената на организацията в църквата “Св. Александър Невски” и тържествен концерт в Театъра на Българската армия. Прието е обръщение на ловците и риболовците към бъдещите поколения.

Казанлък – “Крънска кория” Провежда се IX национален ловен събор на организацията. Поздравления на събора от Президента на РБългария Петър Стоянов, президента на Международния съвет по лова и опазване на дивеча (СІС) д-р Никола Франко и други гости от сродни организации от Европа.

Присъстващите изслушват “Верую на българския ловец” – т.е. моралният закон, който спазват членовете на организацията.

1998 г.

Учредяване на ловна асоциация на балканските страни със собствен устав по инициатива на СЛРБ и Македонския ловен съюз. За периода 2000-2002 г. сме нейни домакини и за неин председател е избран доц. д-р Нино Нинов.

1999 г.

През м. октомври в София се провежда научно-практическо съвещание по проблемите на изкуственото развъждане на фазани и разселването им в природата – “Фазанът – птица на бъдещето”.

2000 г.

XIV конгрес в София. Конгресът приема важни решения относно измененията в Устава на организацията и декларация по Закона за лова и опазване на дивеча.

2000 г.

Генерална асамблея на FASE в Брюксел. Съюзът на ловците и риболовците в България се приема за пълноправен член с пълно мнозинство. По този начин организацията ще бъде първата българска структура призната и приета за редовен член в Европейския съюз.

2000 г.

София става център на протестен митинг-шествие под мотото: “Да защитим националните традиции и идеали на организираното ловно движение”. 15 000 ловци протестират срещу разпоредбите в новоприетия Закон за лова и опазване на дивеча. Европейският съюз чрез своята организация FASE приветства протеста на българските ловци и изразява своята безрезервна подкрепа.

2002 г.

В Девин се провежда X-то световно първенство по улов на пъстърва с естествена стръв. Участват националните отбори на 7 страни. Организатори са НЛРС “СЛРБ” и Българската федерация по риболовни спортове.

2003 г.

С решение на ОС на НЛРС – СЛРБ № 06.03.от 30 октомври 2003 г. е одобрена „Национална програма за устойчиво развитие на дивечовите запаси в системата на НЛРС – СЛРБ, чрез разселване“, финансирана със средства по чл.65а,ал.4 от ППЗЛОД и средства на сдруженията, членове на НЛРС – СЛРБ. Програмата започва да функционира от 2004г., като нейната стратегическа цел е възобновяване на дейността по разселването на дивеч с оглед постигане на реален ефект по възстановяването и стабилизирането на запасите, постигане на реални резултати на базата на централизация на средства, координация на дейността и прилагане на доказани научно-практически методи и норми в развъждането, разселването и ползването на дивеч. По програмата се финансират дейности насочени към осигуряване на дивеч за разселване.

В Пловдив се провежда 23-то световно клубно първенство по улов на риба. Българският отбор се класира на шесто място.

2004 г.

X-ти национален ловен събор на арбанашкото плато край Велико Търново. Национални чествания по повод 120 години организирано ловно движение в България. На събора присъстват над 12 000 ловци от почти всички ловно-рибарски сдружения в

страната. Прави се тържествен водосвет на ловните знамена от Великотърновския мирополит. На събора присъстват президента на РБългария Георги Първанов, генералният секретар на FACE Ив Льокок, президентите на сродни европейски организации, много депутати и български политици и общественици.

2004 г.

През м. септември в гр. Девин се провежда XIII световно първенство по улов на пъстърва с естествена стръв. В шампионата вземат участие национални отбори на 8 държави. Българският отбор заема златната среда в класирането с 4-та позиция.

През октомври в София е проведен семинар на тема: “Присъединяването на България към Европейския съюз в областта на ловното стопанство”. На семинара присъстват ген. секретар на FACE Ив Льокок, съветникът по правните въпроси към FACE Мануел Еспараго, ръководителят на делегацията на Европейската комисия в България Димитрис Куркулас, представители на МОСВ, МЗГ, парламентарните комисии по земеделие и гори и евроинтеграция, представители на ЛТУ, НВМС, НУГ, експерти по лова от РУГ, ръководството и експерти от СЛРБ, както и журналисти от специализирани медии – общо 84 души.

През ноември 2005 г. в София се провежда среща на координационната група на Международния съвет по лова и опазване на дивеча (СІС) за Централна и Източна Европа. Темата на срещата е “Ловните организации и медиите” и по-точно “Връзките с обществеността и ролята на медиите за обективно отразяване на лова и дейностите по стопанисване и опазване на дивеча”. Дневният включва доклади на ловните организации на България, Босна и Херцеговина, Румъния, Словакия, Словения и Сърбия, както и дискусия по темата с представители на медиите.

През ноември сп. “Лов и риболов” – орган на НЛРБ “СЛРБ” отбелязва 110 години от съществуването си. Този юбилей утвърждава “Лов и риболов” като най-старото и най-дълго просъществувало периодично издание в историята на българския печат.

2006 г.

На 31 януари НЛРС “СЛРБ” като член на FACE и Българско дружество за защита на птиците като национален партньор на Birdlife International подписват споразумение за сътрудничество по директивата за птиците и опазването на дивата природа на България. Споразумението е подписано въз основа на сключеното на 12 октомври 2004 г. споразумение между природозащитната организация BirdLife International и Федерацията на асоциациите по лова и природозащитата на ЕС – FACE относно директива 79/409/ЕЕС.

2006 г.

В началото на май 2006 г. Съюзът на ловците и риболовците затвърждава поставената преди година традиция и провежда Втори национален турнир по улов на риба за журналисти “СЛРБ Open 2006”. В него се включват над 60 журналисти-представители на националните медии. Отборен шампион става БНТ а майсторска

класа демонстрират съзетателите от в. “Рибар”. Победителите са отличени с купи на НЛРС и награди.

2006 г.

През 2006 г. три дружества празнуват своята 110-годишнина. Това са ЛРС “Сокол”- Луковит, ЛРС “Сокол”- Хасково и ЛРС “Глиган”- Панагюрище.

2006 г.

На 29 ноември 2006 г. общото събрание на НЛРС определя 6 август за официален празник на организацията, а първият ловен ден през м. август от новия сезон- за празник на българските ловци. Същевременно периодът от 6 август до празника на ловците ще бъде отбелязан като Дни на дивеча и лова в България.

2007 г.

От 30 януари до 4 февруари 2007 г. в гр. Дортмунд, Германия, се провежда най-голямото по площ и посещаемост международно ловно изложение “Лов и куче” за 26-ти пореден път. НЛРС-СЛРБ съвместно с Националното управление по горите представя със своята експозиция историята на ловното движение в България и постиженията в трофейното дело.

2007 г.

На 8-9 октомври 2007 г. за пръв път в своята 30-годишна история Управителният съвет на FASE провежда свое заседание в България. Европейският ловен елит пристига у нас по покана на председателя на НЛРС-СЛРБ доц. д-р Христо Михайлов, който е вицепрезидент на FASE и координатор за страните от Югоизточна Европа. Ръководителите на европейската ловна федерация определят непосредствените задачи, които стят пред FASE през следващите години, коментират също така и проблемите и предизвикателствата пред СЛРБ с оглед нашето членство в Европейския съюз.

На 6 август 2007 г. за пръв път след 1941 г. представители на десетки ловно-рибарски сдружения от цялата страна пристигат в София, за да участват в проявите, посветени на празника на организацията. Пред паметника на неznайния воин е поднесен венец, а след това в катедралният храм-паметник “Св. Александър Невски” е отслужен благодарствен молебен за здраве. През дните на “Дивеча и лова” с участието на журналисти в ЛРС- Свиленград, с. Левка са разселени 500 кеклици.

Организирано е и посещение в дивечовъдния участък “Студен кладенец”. В рамките на приетата програма са проведени и два национални турнира за купата на НЛРС- национален турнир по кастинг на 11-12 август в Габрово и национален турнир по ловна стрелба на 10-11 август в Плевен.

2008 г.

На 24 и 25 май 2008 г. Девин е домакин на шестото Световно първенство по спинингов риболов. По река Вьча мерят сили 12 държави /България, Русия, Украйна, Полша, Чехия, Словакия, Португалия, Андора, Латвия, Хърватска, Унгария, Италия/. България печели трето място при отборното класиране.

2008 г.

На 9 август 2008 г. в географския център на България- м. “Узана” край Габрово, се провежда най-масовият събор в историята на ловното движение- единадесетият. Над 15 хиляди ловци и риболовци се включват в празника на организацията, под мотото “110 години традиции, вяност, отговорност”.

2008 г.

От 29 октомври до 2 ноември 2008 г. в Панаирния град в Пловдив се провежда Петата национална трофейна изложба, посветена на 110-годишнината на НЛРС “СЛРБ”. Представени са 140 експоната, оценени през същата година- 52 трофея от благодарен елен, 67 от сърна, 148 от дива свиня, 10 от лопатар, 5 от муфлон, 5 от дива коза, 16 черепа и 7 кожи от вълк, 27 черепа и 8 кожи от дива котка. Общо 110 трофеи печелят златни медали.

2009 г.

С промяна в Закона за лова и опазване на дивеча беше отнет законовия статут на Националната ловна организация. В опит да се разбие единството и целостта на организацията беше създадена алтернативна структура на национално ниво, която присвои старото име на СЛРБ. Въпреки политическия натиск и административен произвол в много ловни сдружения наши членове, опитите за разбиване на СЛРБ остават без резултат.

2010 г.

В чест на 112-годишнината на Националната организация беше организиран фотопленер за петима от най-известните български художници-фотографи – Явор Попов, Гриша Григоров, Петко Йончев, Борислав Данов и Юлиян Божилов, членове на фотографско сдружение “Фотографска академия”. 60 фотографии, отразяващи уникалната природа и дивия свят на ловно стопанство “Студен кладенец”, което е стопанисвано от НЛРС-СЛРБ. В периода 9-13 август 2010 г. в София бе открита тяхната фотоизложба “Дивото”. Присъстваха представители на държавни институции, медии, неправителствени организации. Изложбата беше посетена от много граждани. В следващи периоди експозицията обиколи повечето градове в страната.

2011 г.

За първи път Националното ловно-рибарско сдружение “Съюз на ловците и риболовците в България” има собствено радиопредаване. На 7 януари 2011 г. стартира съвместна радио-рубрика на НЛРС-СЛРБ и Агенция “Фокус”, “Дивото” в ефира на радиоверига “Фокус”. Дискутираха се актуални проблеми и теми, интересувачи ловната общественост. В радиопредаването бяха създадени постоянни рубрики” “Дивото гостува на ловно-рибарските сдружения”, “Актуално”, “Полезно за всеки”, “Класификация на ловното оъжие и безопасния лов” , “Ловна кухня”, “Традиции”, “Ловни успехи”, “Ловен календар”, “Ловна и риболовна екипировка”, “Аз ловецът”, “Ловни кучета”, Рубрика за предстоящи изложения, не само в страната, но и в чужбина.

2011 г.

НЛРС-СЛРБ учредява Национален литературен конкурс за къс разказ на ловна тематика “Дивото” за наградата “Дончо Цончев”.

2012 г.

За първи път в историята на ловното движение в България е създаден Български ловен женски клуб “Бендида”, учреден от 17 дами-ловци.

2013 г.

В чест на 115 годишнината на Съюза на ловците и риболовците в България, на 15 юни 2013 г., беше организиран и проведен Национален ловен събор в Плевен, в местността “Витска Елия”, под мотото “Единство, постоянство, отговорност”. Взеха участие над 10 000 ловци, риболовци, симпатизанти, граждани и приятели на Националната организация.

Гости на ловния събор бяха: Бернар Лозе – Президент на Международния съвет по лова и опазване на дивеча, представители на ловните организации на Русия, Румъния, Сърбия, Македония, Чехия, Слования. Събитието се проведе под патронажа на г-н Михаил Миков – Председател на Народното събрание на Република България, който го уважи с присъствието си.

2014 г.

Годината премина под знака на 130 години Организирано ловно движение в България. Най-значимото събитие беше тържественото шествие-парад на знамената на ловните сдружения, което се проведе в старопрестолния град Велико Търново. В шествието взеха участие над 3000 ловци от сдруженията в страната. Свеждането на знамената пред исторически места е израз на родолюбие и патриотизъм, завещани от предците ни.

2015 г.

2015 г. бе годината, в която България стана за втори път домакин на Генерална Асамблея на СИС.

В 62-рата Генерална Асамблея на СИС, взеха участие 235 делегати и гости от 37 държави. Темата на Асамблеята „Здрава природа, здрави хора“, предизвика подчертан интерес и оживени дискусии.

В рамките на Асамблеята се проведе и първата регионална работна среща на Платформата за едрите хищници, организирана от Европейската комисия, в която взеха участие повече от 200 представители от България, Румъния, Хърватия, Украйна, Албания, Македония, Черна гора, Косово, Швейцария, Германия, Словакия. Основна тема на обсъжданията бяха популациите на едрите хищници и плановете за тяхното управление. Представители на ЕК бяха г-жа Пиа Бучела – директор „Природни ресурси“ в главна дирекция „Околна среда“ на ЕК, г-н Андрас Деметер – съветник в същата дирекция и Константинос Костапулос – председател на организацията на собствениците на земеделски земи в Европа (ELO).

2015 г.

НЛРС-СЛРБ организира и проведе митинг под мотото: „За европейско бъдеще на ловното движение в България!”, в който се включиха повече от 10 000 членове и симпатизанти на организацията.

Апелът беше за необходимостта от незабавни промени в сега действащия Закон за лова и опазване на дивеча, за решаване на най-наболелите проблеми и прекратяване на бруталното отношение към дивеча, изкореняване на лошите практики от последните години, за да се възстановят исконните български традиции в лова и ловното движение.

2015 г.

На 3 декември ръководството на НЛРС-СЛРБ тържествено отбеляза 120-годишнината на списанието на организацията – „Лов и риболов“. На официалния коктейл присъстваха членове на УС на НЛРС-СЛРБ, представители на Съюза на българските журналисти и академичната общност от ЛТУ, колеги от електронни и печатни медии, всички сътрудници и кореспонденти на списанието, бивши и настоящи журналисти от редакционния екип.

2015 г.

По инициатива на Управителния съвет на Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България” в чест на 120-годишнината на списание „Лов и риболов” и по случай 6 декември – Ден на дарителя, 10 регионални библиотеки в страната бяха дарени с по 1300 книги от 30 заглавия, включващи специализирана ловно-рибарска, развлекателна, културна и художествена литература.

2015 г.

Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“ направи дарение на деца, лишени от родителски грижи. Националната организация подари компютър с монитор и оборудване на възпитаниците на Комплекса за социални услуги „Гергана“ в Нареченски бани. НЛРС-СЛРБ оказва съдействие чрез парична помощ на 50 деца, страдащи от аутизъм, да поучат терапии, даващи им възможност да се развият и обучават с връстниците си.

2016 г.

В Хисаря се провежда шестото Балканско първенство „Ловец и куче“ по правилата на турнирите от типа „Св.Хуберт“.

2016 г.

На 28 януари Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“ дари 1400 книги на Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. Тематиката на книгите включва лов, риболов, природа, оръжие, естествознание и др.

2016 г.

На 11 февруари в сградата на Народното събрание бе почетена 120-годишнината на първото българско списание – „Лов и риболов“. Събитието бе открито с кратко слово на Румен Христов, председател на Комисия по земеделие и гори. След него се изказаха Георги Гроздев, главен редактор на списанието, инж. Иван Петков,

председател на Управителния съвет на Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България, проф. Валери Стефанов, член на Управителния съвет и председател на Комисията по „Духовност и култура” към УС на НЛРС-СЛРБ.

2016 г.

На 30 март в Пловдив бе открита 7-та Национална трофейна изложба, на която от общо оценените 374 трофея от 8 вида дивеч бяха представени всички трофеи, заслужили златен, сребърен или бронзов медал. Това стана по време на традиционното изложение „Природа, лов, риболов“ в Международния панаир в Пловдив. Съорганизатори на изложбата са Националното ловно-рибарско сдружение, Министерството на земеделието и храните и Изпълнителна агенция по горите. 22-то изложение „Природа, лов, риболов“ и 7-та Националната трофейна изложба бяха открити от зам.-министъра на МЗХ доц. Георги Костов.

2017 г.

На 18 декември двудневен семинар на тема „Надзор на болестите по дивеча – ролята на ловците“ даде началото на втория в света център за опазване здравето на дивеча, който вече работи в България. Той е единствен по рода си в Европа, като в световен мащаб има само още една такава институция – в Канада.

Сдружението е учредено от Международния съвет по лова и опазване на дивеча (СИС) и Световната организация за здравето на животните (ОИЕ). В рамките му се обединяват експерти и организации с цел превенция и борба с различни заболявания по животните. С общи усилия и обмяна на опит те ще търсят решения за ограничаване и справяне с болестите по дивеча.

2018 г.

На 17 април в хотел „Риу Правец“ в гр.Правец, заместник министър-председателят по икономическата и демографска политика Валери Симеонов откри дискусия на тема „Въздействието на европейското земеделие върху лова и опазването на дивата природа“. Конференцията е организирана като част от годишната среща на Управителния съвет на Федерацията на ловните асоциации на страните членки на Европейския съюз (FACE). Фокусът на форума е поставен върху Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС и мерките, необходими за подобряването на биологичното разнообразие и в частност на дивечовите запаси в Европа. На събитието присъстват делегати на организациите по лова от 36 държави, както и редица експерти от български и международни институции.

2018 г.

През м.юни Правец се проведе заседание на Управителния съвет на Федерацията на ловните асоциации на страните-членки на ЕС (FACE), чийто домакин беше Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“. Президентът на FACE Михл Ебнер благодари на председателя на НЛРС-

СЛРБ Васил Василев за перфектната организация на форума и сърдечното гостоприемство.

В своя доклад Михл Ебнер отчете дейността на FACE през 2017 г., приет бе и работният план на организацията за настоящата година. Обсъждат се организационни въпроси, както и възможностите на FACE за комуникация с европейските институции и лобиране в защита интересите на ловците от всички европейски страни.

БЪЛГАРСКИТЕ ЛОВНИ ТРОФЕИ – СЪС СВЕТОВНО ПРИЗНАНИЕ

За ловните трофеи в България и ролята на Националното ловно сдружение се знае достатъчно.

За това говорят и фактите:

1931 г. Ловнострелческата организация “Сокол” става член на Международния съвет по лова и опазването на дивеча (CIC), където без прекъсване членува и до сега;

1937 г. Организацията участва за първи път в Световното изложение в Берлин, където 53 страни представят своите ловни постижения. За препарирана мечка с оценка 394 т., убита в Рила, България печели първа награда “Почетен плакет за най-голяма европейска мечка” и 11 медала за трофеи;

1938 г. в София се открива първата Национална ловна изложба по повод 40-годишнината от основаването на ловната организация;

1960- 1980 г. НЛРС става инициатор на ново отношение към ловния трофей, което намира израз в организирането на поредица национални трофейни изложби: 1963 г., 1967 г. и 1972 г.;

През разглеждания период успехите на международно ниво вървят във възходяща градация. По инициатива на Съюза през 1960 г. България се представя на изложбата във Флоренция, 1964 г. – отново там, а през 1967 г. в Нови Сад.

1971 г. с участието си в Световното ловно изложение в Будапеща бележим нов етап. Представени са 300 трофея от 9 вида дивеч и са присъдени 116 златни, 95 сребърни и 75 бронзови медала.

1976 г. на международната изложба в Чешке Будейовице български трофей от благороден елен получава оценка 253,62 т. и става световен рекорд. Той е отстрелян в ловно стопанство “Ири Хисар”. С него се поставят още два рекорда – с обиколка на розетката / дясна-34,4 см. и лява-35,0 см./ и с теглото на рогата заедно с челната кост / 14,99 кг./.

1980 г. на международната ловна изложба в Нитра България се представя с още по-качествен трофей от благороден елен, също добит в ловно стопанство “Ири Хисар”. Той получава оценка 256,78 т. и донася на страната ни за втори път световната титла. Обиколката на розетките е 37,6 см. и 37,5 см.

1981 г. Всичко това създава солидни предпоставки България да бъде избрана за домакин на третото Световно ловно изложение в Пловдив – 1981 г., организирано и проведено с активното участие на НЛРС. Внушителен е броят на показаните български трофеи – 3303, за които са присъдени 2906 медала. От първите 10 капитални трофея в света 6 са български. Български е и новият световен рекорд на кожа от дива котка – 82,99 т.

1985 г. в Бърно , на международната трофейна изложба бива обявен третият български световен рекорд от благороден елен с оценка 263,28 т.. При него бива отчетен и един своеобразен рекорд по брой на шиповете – 25.

1986 г. на международната ловна изложба в Нюрнберг най-големите трофеи отново са български.

1990 г. в Нитра бива обявен четвъртият световен рекорд за България, от благороден елен. Той получава оценка 273,60т.

Равносметката към края на ХХ век е следната: България притежава 4 световни рекорда на трофеи от благороден елен, като последният и все още ненадминат е с оценка 273,60 т., от всички 23 трофея от този вид в света с оценка над 250 точки, 12 произхождат от България, 6 от Унгария и по един от Австрия, бившата ГДР, Полша и Румъния; от дива свиня – 2 трофея с оценка над 150 т., като единият става световен рекорд с оценка 158,20 т. през 1987 г., с което изпреварва полския световен рекорд от Берлин 1937 г. със 7,20 т.; 4 световни рекорда от дива котка /кожа/: 60,43 т.,65,66 т.,67,28 т. и 82,99 т.; 8 трофея от елен лопатар с оценка над 200 т.; два сърнешки трофея имат оценка над 180 т. и много други капитални трофеи.

Трофей от благороден елен - Световен рекорд - Отстрелян в Силистренски окръг – 1990 г.

273,60 точки СИС, /Нитра – 1990 г./

Трофей от благороден елен - Световен рекорд - Отстрелян в Ири Хисар – 1975 г.

253,62 точки СІС /Чешке Будейовице – 1976 г./

Трофей от благороден елен - Световен рекорд - Отстрелян в Ири Хисар – 1978 г.

256,78 точки СІС /Нитра, Чехословакия – 1980 г./

Трофей от благороден елен - Световен рекорд - Отстрелян в Ири Хисар – 1983 г.

263,28 точки СИС /Бърно – 1985 г./

Трофей от дива котка – кожа, Световен рекорд - Отстрелян в м. “Чифлика” /Русенски окръг/ - 1977 г.

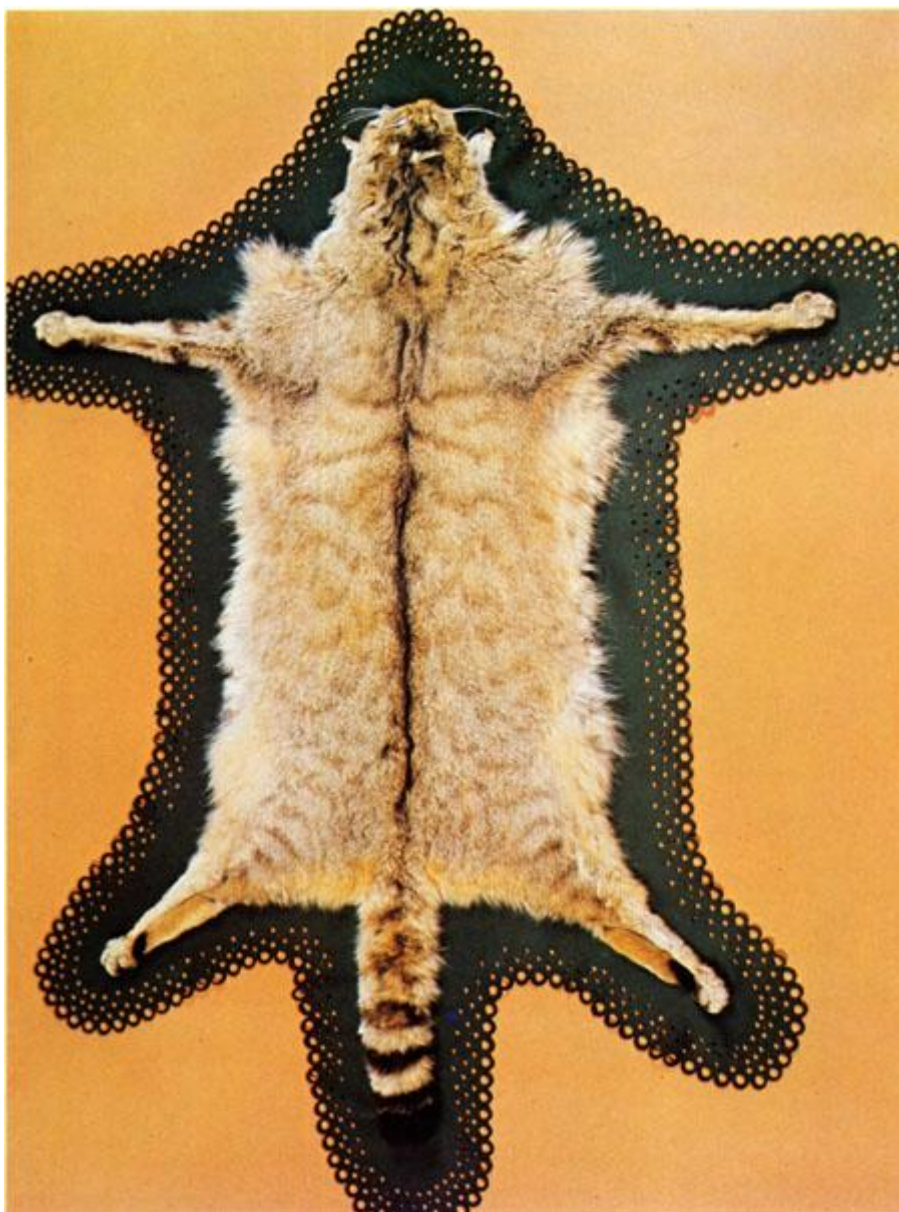
65,66 точки СИС /Марсилия – 1977 г./

Трофей от дива котка – кожа, Световен рекорд - Отстрелян в Средна гора – 1980 г.

82,99 точки СИС /ЕКСПО' 81 – Пловдив/

Трофей от дива свиня - Световен рекорд – София 1987 г. - Отстрелян в ЛС “Кормисош” – 1986 г.

158,20 точки СИС

Източник: slrb.org

Изготвил: Емил Комитов, лесоинженер „Горска икономика и горска сертификация“ при ЦУ на Южноцентрално държавно предприятие, гр. Смолян